

Regeringens proposition

2009/10:167

Kemikalietillsynen

Prop.
2009/10:167

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 29 april 2010

Fredrik Reinfeldt

Andreas Carlgren
(Miljödepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändrade tillsynsbestämmelser i 26 kap. miljöbalken. Förslagen syftar till att skapa förutsättningar för en mer ändamålsenlig och effektivare organisation för kemikalietillsynen. Det kommunala ansvaret att utöva tillsyn över hanteringen av kemiska produkter som följer direkt av lagen tas bort. Kommunernas kemikalietillsyn regleras i stället på förordningsnivå. Alla bestämmelser i miljöbalkens tillsynskapitel, dvs. även de om egenkontroll och miljörapport, ska gälla vid tillsyn över att EU-förordningar inom miljöbalkens tillämpningsområde följs. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att lämna de prover av en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara som behövs för tillsynen. Om det finns särskilda skäl, ska den som lämnat provet ha rätt till ersättning. Dessutom ska den som lämnat provet inte behöva ersätta myndighetens kostnader för provtagning och undersökning av prover om det finns särskilda skäl för det. Arbetsmiljöverket och Transportstyrelsen får ett utökat ansvar för tillsynen över EU:s kemikalieregistreringsförordning.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2011.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i miljöbalken.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160).....	8
2.3	Förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364).....	11
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160).....	13
3	Ärendet och dess beredning.....	14
4	Kemikalietillsyn.....	15
4.1	Bakgrund och gällande rätt.....	15
4.2	Behovet av en tydligare tillsynsorganisation på kemikalieområdet.....	18
4.3	Tillsyn över kemiska produkter.....	19
4.4	Tillsynen över varor.....	23
4.5	Tillsyn över att EU-förordningar följs.....	28
4.6	Egenkontroll och EU-förordningar.....	31
5	Ikraftträdande.....	33
6	Konsekvenser.....	33
7	Författningskommentar.....	35
7.1	Förslaget till lag om ändring i miljöbalken.....	35
7.2	Förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160).....	37
7.3	Förslaget till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364).....	38
7.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160).....	39
Bilaga 1	Reach-utredningens lagförslag.....	40
Bilaga 2	Remissinstanserna – Reach-utredningens förslag.....	49
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag.....	50
Bilaga 4	Lagrådets yttrande.....	66
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 april 2010.....	68
	Rättsdatablad.....	69

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1060),
3. lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364),
4. lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 26 kap. 3, 5, 22 och 27 §§ samt 27 kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i balken ska införas två nya paragrafer, 26 kap. 22 a och 22 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap.

3 §¹

Tillsynen utövas av Naturvårdsverket, generalläkaren, länsstyrelsen, andra statliga myndigheter och kommunerna (tillsynsmyndigheter), i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Bestämmelser om tillsyn finns också i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Varje kommun utövar genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap., med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd, *över hanteringen av kemiska produkter enligt 14 kap.* och över avfallshanteringen enligt 15 kap.

Regeringen får *föreskriva* att den tillsynsmyndighet *regeringen bestämmer* får överlåta åt en kommun att i ett visst avseende utöva sådan tillsyn som annars skulle skötas av en statlig tillsynsmyndighet, *om kommunen har gjort framställning om det.* Detta gäller inte *verksamhet* som utövas av Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materialverk eller Försvarets radioanstalt.

Varje kommun utövar genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap., med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd, och över avfallshanteringen enligt 15 kap.

Regeringen får *meddela föreskrifter* om att en tillsynsmyndighet får överlåta åt en kommun *som begär det* att i ett visst avseende utöva sådan tillsyn som annars skulle skötas av en statlig tillsynsmyndighet. Detta gäller inte *verksamheter* som utövas av Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materialverk eller Försvarets radioanstalt.

¹ Senaste lydelse 1999:385.

Regeringen får meddela föreskrifter om att *tillsynsbestämmelserna* ska gälla även i fråga om tillsyn över att *EG-förordningar* inom denna balks tillämpningsområde följs. Regeringen får meddela föreskrifter om att *detta kapitel* ska gälla även i fråga om tillsyn över att *EU-förordningar* inom denna balks tillämpningsområde följs.

22 §³

Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa en olägenhet från sådan verksamhet är skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verksamningar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller den som upplåter en byggnad för bostäder eller för allmänna ändamål, om det finns skäl att anta att byggnadens skick medför olägenheter för människors hälsa. Om det är lämpligare, får tillsynsmyndigheten i stället besluta att en sådan undersökning ska utföras av någon annan och utse någon att göra undersökningen.

Den som är skyldig att utföra undersökningen är skyldig att ersätta kostnaderna för en undersökning som någon annan utsetts att göra med det belopp som tillsynsmyndigheten fastställer.

Om inte annat följer av 22 b § 2, ska den som är skyldig att utföra undersökningen ersätta kostnaderna för en undersökning som någon annan utsetts att göra med det belopp som tillsynsmyndigheten fastställer.

Beslut om undersökning får förenas med förbud att överlåta den berörda fastigheten eller annan egendom till dess undersökningen är slutförd.

22 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för den som saluför, överlåter eller till eller från Sverige för in eller ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara att lämna de prover som behövs för tillsynen.

22 b §

Den som har lämnat ett prov enligt föreskrifter meddelade med stöd av 22 a §

² Senaste lydelse 2008:240.

³ Senaste lydelse 2008:240.

1. ska ha rätt till ersättning för provet från den myndighet som provet lämnats till, om det finns särskilda skäl för det, och

2. behöver inte ersätta kostnaderna för provtagning och undersökning av prover, om det finns särskilda skäl för det.

27 §⁴

De som har tagit befattning med ärenden enligt denna balk eller *EG-förordningar* inom balkens tillämpningsområde eller i ett sådant ärende har utfört sådana undersökningar som anges i 22 § första stycket tredje meningen får inte obehörigen röja eller utnyttja vad de då har fått veta om affärs- eller driftförhållanden eller förhållanden av betydelse för landets för-svar.

De som har tagit befattning med ärenden enligt denna balk eller *EU-förordningar* inom balkens tillämpningsområde eller i ett sådant ärende har utfört sådana undersökningar som anges i 22 § första stycket tredje meningen får inte obehörigen röja eller utnyttja vad de då har fått veta om affärs- eller driftförhållanden eller förhållanden av betydelse för landets för-svar.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

27 kap.

1 §⁵

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av *EG-förordningar* inom denna balks tillämpningsområde. Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av *EU-förordningar* inom denna balks tillämpningsområde. Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

⁴ Senaste lydelse 2009:476.

⁵ Senaste lydelse 2008:240.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en myndighet får bestämma att dess beslut om påförande av avgift enligt balken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken ska gälla omedelbart även om beslutet överklagas. Prop. 2009/10:167

2 §⁶

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader.

Bestämmelser om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader finns också i 10 kap. 16 §, 25 kap. 8 § <i>och</i> 26 kap. 22 § andra stycket.	Bestämmelser om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader finns också i 10 kap. 16 §, 25 kap. 8 § <i>samt</i> 26 kap. 22 § andra stycket <i>och</i> 22 b § 2.
---	--

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.
 2. Bestämmelserna i 26 kap. 3 § i sin äldre lydelse gäller för tillsyns-ärenden som inletts före ikraftträdandet.

⁶ Senaste lydelse 2007:660.

2.2 Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Härigenom föreskrivs i fråga om arbetsmiljölagen (1977:1160), dels att 1 kap. 2 § och 7 kap. 2 och 7 §§ ska ha följande lydelse, dels att 3 kap. 2 b § ska betecknas 3 kap. 2 c §, dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 kap. 2 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹

Denna lag gäller varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för en arbetsgivares räkning. I fråga om fartygsarbete gäller lagen även när svenska fartyg används till sjöfart utanför Sveriges sjöterritorium.

I fråga om fartyg och fartygsarbete ska vad som sägs i denna lag om Arbetsmiljöverket i stället gälla Transportstyrelsen. Vad som sägs om en arbetsgivare i denna lag ska såvitt avser fartyg också gälla en redare, även då fartygsarbete utförs av någon annan än den som är anställd av redaren. Med redare likställs i denna lag den som i redarens ställe utövar ett avgörande inflytande över fartygets drift.

Om skyldigheter i vissa avseenden för andra än arbetsgivare och arbetstagare finns bestämmelser i 3 och 5 kap.

Om befälhavarens skyldigheter vid fartygsarbete finns bestämmelser i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

I fråga om varor som är avsedda för konsumenter eller som kan antas komma att användas av konsumenter gäller också produktsäkerhetslagen (2004:451).

En bestämmelse om skyldighet för arbetsgivare att göra information om kemiska ämnen och beredningar tillgänglig finns i artikel 35 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets

Bestämmelser om tillverkning, utsläppande på marknaden och användning av ämnen, som sådana eller ingående i blandningar eller i varor, finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr

¹ Senaste lydelse 2008:1387.

direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG. 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG². Prop. 2009/10:167

3 kap.

2 b §

Regeringen får meddela föreskrifter i frågor som faller under Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar om att 2 a § första och andra styckena ska gälla även i fråga om att följa Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG³.

7 kap.

2 §⁴

Arbetsmiljöverket utövar tillsyn enligt detta kapitel över att bestämmelsen i artikel 35 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 *Regeringen får meddela föreskrifter om Arbetsmiljöverkets tillsyn enligt detta kapitel över att Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning*

² EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

³ EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

⁴ Senaste lydelse 2008:261.

samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG följs.

(EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG följs⁵.

7 §⁶

Arbetsmiljöverket får gentemot den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 2–12 §§, 5 kap. 3 § första stycket eller 6 § i detta kapitel *meddela* de förelägganden eller förbud som behövs

1. för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska följas, och

2. för att *artikel 35* i förordning (EG) nr 1907/2006 ska följas.

I beslut om föreläggande eller förbud *kan* Arbetsmiljöverket sätta ut vite.

Om någon inte följer ett föreläggande, får Arbetsmiljöverket besluta att rättelse ska ske på dennes bekostnad.

Om ett föreläggande har *meddelats* beträffande någon åtgärd *till* vilken det krävs bygglov, rivningslov eller marklov enligt plan- och bygglagen (1987:10) men sådant lov inte beviljas, upphör föreläggandet att gälla såvitt avser åtgärden.

Arbetsmiljöverket får gentemot den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 2–12 §§, 5 kap. 3 § första stycket eller 6 § i detta kapitel *besluta* de förelägganden eller förbud som behövs

2. för att *de bestämmelser* i förordning (EG) nr 1907/2006 *som omfattas av Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar* ska följas.

I beslut om föreläggande eller förbud *får* Arbetsmiljöverket sätta ut vite.

Om ett föreläggande har *beslutats* beträffande någon åtgärd *för* vilken det krävs bygglov, rivningslov eller marklov enligt plan- och bygglagen (1987:10) men sådant lov inte beviljas, upphör föreläggandet att gälla såvitt avser åtgärden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

⁵ EUT L 396, 30.12.2006, s. 1 (Celex 32006R1907).

⁶ Senaste lydelse 2008:934.

2.3 Förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

Häri genom föreskrivs att 5 kap. 1 § fartygssäkerhetslagen (2003:364) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagna lydelse

5 kap.

1 §¹

Transportstyrelsen utövar, om något annat inte anges, tillsyn enligt denna lag och föreskrifter meddelade med stöd av lagen när det gäller

1. fartyg och deras utrustning, drift, lastning, lossning och säkerhetsorganisation,
2. säkring av last som ännu inte har förts ombord,
3. rederiers säkerhetsorganisation, och
4. arbetsmiljön ombord.

När det gäller inspektion enligt 8 § utövas tillsyn även av Kustbevakningen i den utsträckning som Transportstyrelsen beslutar i samråd med Kustbevakningen.

I frågor som avser arbetsmiljön ska tillsynen också avse att arbetsmiljölagen (1977:1160), lagen (1998:958) om vilotid för sjömän och föreskrifter meddelade med stöd av dessa lagar *samt artikel 35 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG följs. Sådan* tillsyn utövas i samverkan med Arbetsmiljöverket.

I frågor som avser arbetsmiljön ska tillsynen också avse att arbetsmiljölagen (1977:1160), lagen (1998:958) om vilotid för sjömän och föreskrifter meddelade med stöd av dessa lagar *följs.*

¹ Senaste lydelse 2008:1378.

Tillsynen ska också avse de delar av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG som omfattas av tillsynsansvar enligt föreskrifter meddelade med stöd av arbetsmiljölagen (1977:1160).

Tillsyn enligt tredje och fjärde styckena utövas i samverkan med Arbetsmiljöverket.

Bestämmelser om tillsyn av livsmedelshanteringen finns i livsmedelslagen (2006:804).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Häri genom föreskrivs att 7 kap. 7 § arbetsmiljölagen (1977:1160) i stället för dess lydelse enligt lagen (2010:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2009/10:170 *Föreslagen lydelse*

7 kap.

7 §

Arbetsmiljöverket får gentemot den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 2–12 §§, 5 kap. 3 § första stycket eller 6 § i detta kapitel *meddela* de förelägganden eller förbud som behövs

1. för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska följas, och

2. för att *artikel 35* i förordning (EG) nr 1907/2006 ska följas.

I beslut om föreläggande eller förbud *kan* Arbetsmiljöverket sätta ut vite.

Om någon inte följer ett föreläggande, får Arbetsmiljöverket besluta att rättelse ska ske på dennes bekostnad.

Om ett föreläggande har *meddelats* beträffande en åtgärd som kräver bygglov, rivningslov eller marklov enligt plan- och bygglagen (2010:000) men sådant lov inte beviljas, upphör föreläggandet att gälla i fråga om den åtgärden.

Arbetsmiljöverket får gentemot den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 2–12 §§, 5 kap. 3 § första stycket eller 6 § i detta kapitel *besluta* de förelägganden eller förbud som behövs

2. för att *de bestämmelser* i förordning (EG) nr 1907/2006 *som omfattas av Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar* ska följas.

I beslut om föreläggande eller förbud *får* Arbetsmiljöverket sätta ut vite.

Om ett föreläggande har *beslutats* beträffande en åtgärd som kräver bygglov, rivningslov eller marklov enligt plan- och bygglagen (2010:000) men sådant lov inte beviljas, upphör föreläggandet att gälla i fråga om den åtgärden.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 1 mars 2007 att tillkalla en särskild utredare (dir. 2008:73) med uppdrag att göra en översyn av svensk kemikalielagstiftning med avseende på tillsyn, avgifter och vad som därutöver följer av ikraftträdandet av EU:s kemikalieregistreringsförordning, dvs. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG (EUT L 396, 30.12.2006, s. 1, Celex 32006R1907). ”Reach” är en förkortning av engelskans ”Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals”.

Utredningen antog namnet Reach-utredningen. Utredningens uppdrag innebar i huvudsak att analysera och lämna förslag till de författningsändringar som bedöms nödvändiga till följd av ikraftträdandet av kemikalieregistreringsförordningen och hur det nationella tillsynsansvaret som en följd av kemikalieregistreringsförordningen och övrig kemikalielagstiftning lämpligen bör fördelas mellan olika myndigheter. I oktober 2007 överlämnade utredningen delbetänkandet ”Reach – genomförande och sanktioner” vilket föranledde lagändringar som trädde i kraft den 1 juni 2008. I juni 2008 överlämnade utredningen sitt slutbetänkande Kemikalietillsyn – organisation och finansiering (SOU 2008:73). Utredningens lagförslag återges i *bilaga 1*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Miljödepartementet (M2008/2824/Kk).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 11 februari 2010 att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. de lagförslag som återges i *bilaga 3*. Lagrådets yttrande återges i *bilaga 4*. Med anledning av Lagrådets synpunkter har det förslag till ändring av 27 kap. 3 § miljöbalken som finns i lagrådsremissen utgått. Förslaget har även i övrigt justerats i enlighet med Lagrådets förslag. Lagrådets synpunkter behandlas i författningskommentaren.

Efter Lagrådets granskning har det uppmärksammats att det med anledning av propositionen 2009/10:170 En enklare plan- och bygglag behöver göras en konsekvensändring i arbetsmiljölagen (1977:1160). Avsnitt 2.4 innehåller därför ett sådant förslag.

Övrigt om lagstiftningsärendet

Såväl det remitterade förslaget som Lagrådets yttrande avsåg även andra lagändringar än de som omfattas av denna proposition. De andra förslagen behandlas i proposition 2009/10:211.

4 Kemikalietillsyn

4.1 Bakgrund och gällande rätt

Miljöbalken

När bestämmelserna i de centrala lagarna på miljöområdet fördes samman till en miljöbalk betonade regeringen i förarbetena till miljöbalken att det var angeläget att även tillsynen över efterlevnaden av lagstiftningens samordnades. För att det skulle vara möjligt att åstadkomma en samordning av tillsynsbestämmelserna i miljöbalken bedömde regeringen att fördelningen av tillsynsansvaret behövde ske på förordningsnivå. Efter viss kritik från remissinstanserna mot att det inte skulle framgå direkt av balken vilka som ansvarar för tillsynen preciserades regeringens bemyndigande i 26 kap. 3 § första stycket miljöbalken så att det framgår att tillsynen utövas av Naturvårdsverket, generalläkaren, länsstyrelsen, andra statliga myndigheter och kommunerna i enlighet med vad regeringen bestämmer. Remisskritiken föranledde också att kommunernas tillsynsansvar över delar av miljö- och hälsoskyddet, hanteringen av kemiska produkter och avfallshanteringen kom att regleras direkt i 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken.

Eftersom fördelningen av ansvaret för tillsynen i huvudsak sker på förordningsnivå innehåller förarbetena till miljöbalken endast en översiktlig beskrivning av utgångspunkterna för fördelningen av ansvaret för kemikalietillsynen (prop. 1997/98:45, Del 1, s. 510 f.). I fråga om Kemikalieinspektionens tillsynsansvar ansåg regeringen att det var lämpligt att myndigheten fortsatte att ha det ansvar för tillsynen över tillverkare, importörer och andra leverantörer som myndigheten hade enligt lagen (1985:426) om kemiska produkter. Regeringen ansåg vidare att kommunerna borde få större ansvar för kemikaliekontrollen vilket innebar att kommunerna som grundprincip skulle utöva all tillsyn över återförsäljare och yrkesmässiga användare. Däremot ansåg regeringen inte att länsstyrelsen borde ha något generellt ansvar för kemikalietillsynen. Eftersom det var lämpligt att miljöskyddstillsynen och kemikalietillsynen följdes åt, fick länsstyrelsen ändå ansvar för kemikalietillsynen vid de tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter där myndigheten redan hade ansvar för miljöskyddstillsynen. Förarbetena till miljöbalken nämner inget om tillsyn över varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt.

Förordningen om tillsyn enligt miljöbalken

Regeringen har med stöd av bemyndigandet i 26 kap. 3 § första stycket miljöbalken meddelat förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken (tillsynsförordningen). I 13–13 m §§ i denna förordning fördelas ansvaret för tillsynsvägledningen när det gäller tillämpningen av miljöbalken och EU-förordningar inom miljöbalkens område. Ansvaret för tillsynsvägledningen är fördelat mellan fjorton centrala statliga myndigheter, varav flertalet har ett ansvar för tillsynsvägledning inom kemi-

kalieområdet. Länsstyrelsen har ansvar för tillsynsvägledningen i länet. I bilagan till förordningen framgår hur ansvaret för tillsynen är fördelat mellan olika tillsynsmyndigheter.

Bilagan till tillsynsförordningen är indelad i sex tillsynsområden under punkterna A–G. Ansvaret för kemikalietillsynen regleras i punkterna C Försvarets verksamheter, D Kemiska produkter och biotekniska organismer och G Vissa EG-förordningar. Även punkten B Verksamheter m.m. är av betydelse för regleringen av kemikalietillsynen.

Kemikalieinspektionen har enligt punkten D1 i bilagan till tillsynsförordningen ansvar för tillsynen över tillverkare och andra primärleverantörer som släpper ut kemiska produkter, varor och biotekniska organismer på marknaden med avseende på deras produkter och varor. Kemikalieinspektionens tillsynsansvar är genom texten ”med avseende på deras produkter och varor” avgränsat till bestämmelser som är knutna till kemikalierna som sådana, exempelvis bestämmelser om märkning och annan produktinformation. Från Kemikalieinspektionens tillsynsområde undantas också den tillsyn som Läkemedelsverket bedriver över kosmetiska och hygieniska produkter, som Livsmedelsverket bedriver över material och produkter som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel samt nappar och som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap bedriver över kemiska produkters och varors brandfarliga, oxiderande och explosiva egenskaper. Dessutom undantas tillsyn över drivmedel och bränslen, ämnen som bryter ned ozonskiktet, batterier samt fluorerade växthusgaser.

Länsstyrelsen har enligt punkten B1 i bilagan till tillsynsförordningen ansvar för tillsyn över verksamheter. I den mån verksamheten omfattar kemikaliehantering utövar länsstyrelsen tillsyn över de föreskrifter eller villkor i tillståndet som rör miljöpåverkan från kemikaliehanteringen. Enligt punkten D2 i bilagan har länsstyrelsen ansvar för tillsynen i frågor om skydd av den yttre miljön vid hantering av kemiska produkter, varor och biotekniska organismer i miljöfarliga verksamheter enligt vad som följer av länsstyrelsens ansvar för tillsynen över tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet enligt punkten B. Det är inte tydligt vad som omfattas av länsstyrelsens ansvar för kemikalietillsyn enligt punkten D2. Regleringen kan uppfattas som en dubbelreglering av det ansvar som följer av punkten B, men den kan också uppfattas som ett ansvar för tillsyn över efterlevnaden av vissa föreskrifter meddelade med stöd av 14 kap. miljöbalken, t.ex. Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor (NFS 2003:24). En omständighet som visar på att länsstyrelsernas nuvarande ansvar för kemikalietillsyn är otydligt reglerat är att länsstyrelserna själva har olika uppfattning om vad ansvaret omfattar. Utredningen har redogjort för att vissa länsstyrelser i sina årsredovisningar till regeringen uppgett att de saknar ansvar för tillsyn enligt 14 kap. miljöbalken. Andra har skrivit att de saknar tillsynsobjekt och ytterligare en grupp har angett att de uppfattat att ansvaret omfattar tillsyn enligt 14 kap. på de anläggningar som är tillståndspliktiga enligt 9 kap. miljöbalken. Ytterligare ett problem med den nuvarande regleringen är att även om en länsstyrelse överlåter ansvaret för miljötillsynen över en tillståndspliktig verksamhet till kommunen, kan länsstyrelsen inte överlåta den kemikalietillsyn som länsstyrelsen enligt punkten D bedriver vid samma verksamhet.

Det kommunala ansvaret för kemikalietillsynen enligt 26 kap. 3 § miljöbalken är begränsat till att avse hantering av kemiska produkter. Med hantering avses ett antal förfaranden enligt definitionen i 14 kap. 2 § 6 miljöbalken, bland annat saluhållande, överlåtelse, lagring och användning. Däremot exkluderas import och export och annan införsel och utförsel. Det kommunala tillsynsansvaret över kemikaliehantering som följer av 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken innebär att kommunen och Kemikalieinspektionen har ett dubbelt tillsynsansvar över primärleverantörers hantering av kemiska produkter. Kommunens tillsynsansvar är också dubblerat med länsstyrelsens ansvar enligt punkten D2.

Det står inledningsvis i punkten D att punkten anger de statliga myndigheter som, förutom den kommunala nämnden, har ansvaret för tillsynen när det gäller kemiska produkter och biotekniska organismer. Den skrivningen innebär enligt utredningen en otydlighet i fråga om det kommunala tillsynsansvaret. Det är oklart om skrivningen innebär att regeringen med stöd av 26 kap. 3 § första stycket har förordnat att kommunen alltid har ett parallellt ansvar med de statliga myndigheterna i fråga om kemikalietillsynen, vilket skulle innebära ett mer långtgående kommunalt tillsynsansvar än det som följer av 26 kap. 3 § tredje stycket. En sådan tolkning skulle också innebära att kommunerna har ansvar för tillsyn över varor, trots att det i 26 kap. 3 § tredje stycket endast anges att kommunen har tillsynsansvar över kemiska produkter. I dag bedriver också flera kommuner tillsyn över varor trots att författningsstödet för en sådan tillsyn är oklart. En annan tolkning är att skrivningen i inledningen till punkt D endast syftar på regleringen i 26 kap. 3 § tredje stycket.

Enligt Riksrevisionens rapport (2006:4) har det i praktiken uppstått en arbetsfördelning i produkttillsynen mellan främst Kemikalieinspektionen och majoriteten av kommunerna som innebär att Kemikalieinspektionen utövar tillsyn över tillverkare och importörer, medan kommunerna bedriver tillsyn över tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter på i stort sett samma sätt som länsstyrelserna och med samma innehåll. Skillnaden är att kommunerna även kan integrera sådan produkttillsyn som Kemikalieinspektionen också utövar, exempelvis över klassificering, märkning och produktinformation.

Kemikalierregistreringsförordningen

Den 18 december 2006 beslutades EU:s kemikalierregistreringsförordning. Kemikalierregistreringsförordningen trädde i kraft den 1 juni 2007 och börjar gälla stegvis under en period av elva år från ikraftträdandet.

Kemikalierregistreringsförordningen har ersatt 40 existerande förordningar och direktiv inom EU och är en gemensam och harmoniserad lagstiftning för alla EU:s medlemsstater. Syftet med förordningen är att ta ett helhetsgrepp över hälso- och miljörisker samt att öka företagets konkurrenskraft genom skapandet av en gemensam inre marknad. Företagen får ett tydligare ansvar för att undersöka sina kemiska ämnens hälso- och miljöfarlighet. Företagen ska riskbedöma och redovisa hur vissa ämnen ska hanteras på ett säkert sätt. Särskilt farliga ämnen får inte användas utan tillstånd. Dessutom innehåller förordningen regler som berör ämnen i varor, dvs. inte enbart ämnen i kemiska produkter. Förordningen gäller

4.2 Behovet av en tydligare tillsynsorganisation på kemikalieområdet

Den nuvarande organisationen för tillsyn enligt miljöbalken över kemiska produkter, biotekniska organismer och varor omfattar myndigheter på central, regional och lokal nivå. Organisationen är i många avseenden otydlig, vilket riskerar att medföra att tillsyn bedrivs ineffektivt eller i värsta fall inte alls. Myndigheterna har ibland dubbla tillsynsansvar vilket innebär att flera myndigheter utövar tillsyn över en verksamhet i syfte att kontrollera samma regler. En följd av dubbla tillsynsansvar är att företag kan få besök av olika tillsynsmyndigheter som utövar tillsyn över samma bestämmelser. Det innebär en onödig belastning för företagen. Den oklara ansvarsfördelningen gör det svårt för myndigheterna att samverka och att åstadkomma en likvärdig och effektiv tillsyn. Ett otydligt ansvar för tillsynen medför också ett otydligt ansvar för tillsynsvägledningen.

Miljömålsrådet har i sin fördjupade utvärdering av Sveriges miljömål ”Miljömålen – nu är det bråttom” från 2008 angett att tillsyn är en av de viktigaste faktorerna för att få en god efterlevnad av reglerna på kemikalieområdet, bland annat reglerna om varor. Rådet har bedömt att miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö kommer att vara mycket svårt att nå inom en generation. Svårigheten att nå målet beror framför allt på den diffusa spridningen av miljö- och hälsoskadliga ämnen från varor, att oavsiktliga ämnen bildas och att långlivade ämnen kommer att finnas kvar under lång tid. Kemiska ämnen sprids med handeln över nationsgränserna. De sprids även när varor tillverkas, används, återvinns, förbränns eller deponeras. Dessutom hanteras ett stort antal kemikalier med otillräckligt undersökta egenskaper. En mer ändamålsenlig och tydlig tillsynsorganisation som ger förutsättningar för en mer effektiv kemikalietillsyn är således viktigt för att nå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Som en följd av ikraftträdandet av EU:s kemikalieregistreringsförordning och inrättandet av den Europeiska kemikaliemyndigheten (Echa) kommer de nationella myndigheternas arbetsuppgifter och rutiner förändras, inte minst avseende tillsynsarbetet. Kemikalieregistreringsförordningen har av regeringen och riksdagen bedömts vara den enskilt viktigaste processen för uppfyllandet av miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö (prop. 2004/05:150, bet. 2005/06: MJU3, rskr. 2005/06:48). Det är därför viktigt att tillsynssystemet säkerställer att intentionerna med kemikalieregistreringsförordningen får genomslag.

Ansvarsfördelningen för tillsynen på kemikalieområdet bör tydliggöras och koncentreras till färre myndigheter. I stället för att sprida tillsynen mellan alla myndigheter som har kompetens inom kemikalieområdet bör Kemikalieinspektionen samverka med myndigheter som Arbetsmiljöverket och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för att tillgodose behovet av kompetens. Det bör som huvudregel undvikas att två eller fler myndigheter kontrollerar efterlevanden av samma regel. Tillsyn över användningen av kemiska produkter och varor bör så långt som möjligt in-

tegreras med tillsynen över den verksamhet där produkten eller varan används. I en organisation med ett tydligare ansvar kan tillsynsmyndigheternas samlade kunskaper, kompetenser och resurser användas effektivt och regeringens möjligheter att styra myndigheterna underlättas. Regeringen avser att ändra tillsynsförordningen i syfte att åstadkomma en tydlig och ändamålsenlig organisation för kemikalietillsynen.

4.3 Tillsyn över kemiska produkter

Regeringens förslag: Kommunens generella ansvar enligt 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken för att inom kommunen utöva tillsyn över hantering av kemiska produkter enligt 14 kap. miljöbalken tas bort.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna har i allt väsentligt delat utredningens slutsatser och tillstyrkt förslaget till ny tillsynsorganisation. Remissinstanserna har välkomnat utredningens strävan att ta bort dubbla ansvar i tillsynen och otydligheter i fördelningen av tillsynsansvaret. Några remissinstanser har ansett att förslagen inte är tillräckligt långtgående. *Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen* och *Avfall Sverige* har efterlyst en mer övergripande översyn av tillsynsorganisationen på miljöområdet. *Kemikalieinspektionen* har anfört att man kan ställa sig bakom flera av förslagen men att utredningen främst visar på behovet av en mer övergripande översyn av hela tillsynsorganisationen enligt miljöbalken, vilket inte ingått i uppdraget.

I frågan om den kommunala kemikalietillsynen har remissinstanserna anfört i huvudsak följande. *Kemikalieinspektionen* har anfört att innan en översyn skett av hela miljötillsynen finns det inte tillräckliga skäl att frångå de principer för det kommunala ansvaret för tillsynen som gäller enligt miljöbalken. Enligt inspektionen innebär den föreslagna ändringen av 26 kap. 3 § en begränsning av kommunernas tillsynsansvar för kemiska produkter som inte är motiverad. Inspektionen har också anfört att det är viktigt att kommunerna har en rätt att ingripa i enskilda fall vid överträdelser av reglerna om kemikalier i varor. *Sveriges Naturskyddsförening* har anfört att det behövs en mer principiell genomgång av t.ex. kommunernas miljötillsyn innan förändringar genomförs. *Miljödomstolen i Nacka* och *Länsstyrelsen i Jämtlands län* har avstyrkt att tillsyn flyttas från kommunerna. *Stockholms, Göteborgs* och *Helsingborgs kommuner* har avstyrkt utredningens förslag att ta bort kommunens befogenhet att bedriva produkttillsyn hos primärleverantörer och anfört att den kompetens som i dag finns hos kommunerna bör tas tillvara. *Karlstads* och *Luleå kommuner* har instämt i förslaget att dubbla ansvar bör undvikas och anfört att det kan finnas fördelar med att förstatliga tillsynen, men att det bör vara möjligt för Kemikalieinspektionen att delegera tillsynen i syfte att ta tillvara kompetens som vissa kommuner byggt upp. Även *Helsingborgs* och *Göteborgs kommuner* samt *Sveriges Kommuner och Landsting* har föreslagit att det ska vara möjligt för Kemikalieinspektionen att överlåta tillsyn till kommunerna. Många remissinstanser, bland annat flera länsstyrelser, har påpekat att förslaget att ta bort kommunens generella ansvar för kemikalietillsyn i miljöbalken innebär en risk för att

tillsynsansvaret över kemiska produkter hos grossister och i detaljhandeln faller mellan stolarna eftersom det inte är klart om dessa verksamheter ska anses vara miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken.

Flera länsstyrelser, bl.a. *länsstyrelserna i Västernorrlands, Västmanlands och Västerbottens län*, har tillstyrkt att länsstyrelserna får ett utökat ansvar för verksamhetsanknuten tillsyn, produkttillsyn och tillsynsvägledning eftersom det ökar förutsättningarna att tillsynsvägleda kommunerna. *Sveriges Kommuner och Landsting* har anfört att man välkomnar att länsstyrelserna får ett utökat och tydligare ansvar för kemikalietillsynen. Flera länsstyrelser har anfört att det bör klargöras att även om Kemikalieinspektionen utövar produkttillsynen över primärleverantörerna så bör länsstyrelserna eller kommunerna kunna få tillgång till den produktinformation som behövs för den verksamhetsanknutna tillsynen.

Skälen för regeringens förslag

Kommunens tillsynsansvar över kemiska produkter enligt 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken

Kommunerna har en central och viktig roll i att lokalt bedriva tillsyn över hanteringen av kemiska produkter. Det är en viktig del i arbetet med att minska miljö- och hälsorisker och en uppgift som kommunerna bör ha även fortsättningsvis. Regleringen i 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken om kommunalt tillsynsansvar över hanteringen av kemiska produkter försvårar en ändamålsenlig fördelning av tillsynsansvaret på kemikalieområdet eftersom den innebär att det inte är möjligt att förordna om statligt tillsynsansvar utan att det samtidigt uppkommer dubbla tillsynsansvar mellan stat och kommun. Skälen som anfördes vid miljöbalkens ikraftträdande för att ha en kommunal tillsyn över hanteringen av kemiska produkter gäller i princip fortfarande. Däremot har behovet ökat av enkelt kunna anpassa myndigheternas ansvar för tillsyn till ett föränderligt och varierat regelverk på EU-nivå. Numera regleras kemikaliefrågor allt oftare i EU-förordningar som behöver kompletteras med svenska tillsynsbestämmelser. För att möjliggöra för regeringen att på förordningsnivå föreskriva om en tydlig och ändamålsenlig tillsynsorganisation utan omotiverade dubbla tillsynsansvar mellan statliga myndigheter och kommunerna bör kommunernas tillsynsansvar över hanteringen av kemiska produkter 26 kap. 3 § tredje stycket upphävas.

Även om regleringen av kemikalietillsynen föreslås helt ske på förordningsnivå finns skäl för att översiktligt beskriva hur regeringen, vid ett upphävande av kommunens tillsynsansvar över kemiska produkter i 26 kap. 3 § miljöbalken, avser att fördela ansvaret för produkttillsynen mellan Kemikalieinspektionen, länsstyrelserna och kommunerna. Även andra myndigheter som Naturvårdsverket, Livsmedelsverket, Läkemedelsverket m.fl. har ett ansvar för tillsyn över kemiska produkter. Deras ansvar påverkas dock inte av den föreslagna ändringen i 26 kap. 3 §.

Kemikalieinspektionens tillsyn över kemiska produkter

Enligt utredningen är det cirka 300 primärleverantörer som på marknaden släpper ut ungefär 80 procent av de över 70 000 kemiska produkterna som är registrerade i produktregistret. Med primärleverantör avses

den som tillverkar en kemisk produkt, den som för in en kemisk produkt till Sverige eller den som för ut en kemisk produkt från Sverige. Det faktum att antalet primärleverantörer är förhållandevis litet talar för att tillsynen inte bör fördelas på flera tillsynsmyndigheter, utan utövas av en statlig myndighet på central nivå, Kemikalieinspektionen. På samma sätt som gäller i dag bör Kemikalieinspektionens ansvar inte omfatta tillsyn över krav som är relaterade till primärleverantörernas fysiska hantering av kemiska produkter, t.ex. behandling, förvaring och användning. Kemikalieinspektionen bör inte heller utöva tillsyn över riskhanteringsåtgärder och andra försiktighetsmått som vidtas i samband med primärleverantörernas fysiska hantering. Den tillsynen har nära anknytning till tillsyn som utövas över verksamheten enligt 9 och 11 kap. miljöbalken, dvs. den verksamhetsanknutna tillsynen, och bör därför utövas av den myndighet som har tillsynen över verksamheten. Kemikalieinspektionens nuvarande ansvar för tillsyn över att bestämmelserna i 14 kap. och föreskrifter meddelade med stöd av det kapitlet följs bör därmed kvarstå.

Länsstyrelsernas tillsyn över kemiska produkter

Länsstyrelserna har ett ansvar för kemikalietillsyn som är knutet till deras tillsyn över tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter. Den tillsynen innebär en kontroll av verksamhetens miljöpåverkan, men omfattar inte någon kontroll av om de kemiska produkter som hanteras i verksamheten uppfyller gällande krav i fråga om t.ex. märkning och klassificering eller av om säkerhetsdatabladet uppfyller gällande bestämmelser. Utöver den till verksamheten knutna kemikalietillsynen, har länsstyrelsen också ett renodlat ansvar för kemikalietillsyn som omfattar tillsyn över kemiska produkter. Detta ansvar är dock otydligt och många länsstyrelser uppfattar sig sakna ett sådant ansvar.

Utredningen har framhållit att länsstyrelserna har en utvecklad kompetens i kemi, kemiteknik och processteknik som i dag inte utnyttjas eftersom ansvaret för produkttillsynen i huvudsak är centralt eller lokalt. Regeringen anser i likhet med utredningen att länsstyrelsernas kompetens bör tas tillvara och att länsstyrelserna bör få ett tydligt ansvar för att bedriva produkttillsyn vid de verksamheter där länsstyrelserna redan bedriver verksamhetsanknuten tillsyn. Ett sådant ansvar skulle innebära att länsstyrelserna t.ex. kan kontrollera säkerhetsdatabladets kvalitet vid de verksamheter där länsstyrelserna redan har ett ansvar för miljötillsynen.

Från länsstyrelsens tillsynsansvar bör man enbart undanta den produkttillsyn som myndigheter på central nivå bedriver. Det innebär att ansvaret för att utöva tillsyn över att en verksamhet följer föreskrivna krav när det gäller hanteringen av kemiska produkter kommer kunna vara delat mellan Kemikalieinspektionen och länsstyrelsen. Ett delat tillsynsansvar uppkommer i de fall verksamheten är en primärleverantör vars hantering både innefattar hantering som Kemikalieinspektionen utövar tillsyn över (t.ex. saluförande och överlåtelse) och hantering som länsstyrelsen utövar tillsyn över (användning, förvaring, behandling m.m.). Kemikalieinspektionen och länsstyrelsen kommer därför att kunna ha tillsyn över samma objekt. Ansvaret kommer att vara parallellt, men inte dubblerat eftersom myndigheternas tillsynsansvar avser olika regler.

En stor del av tillsynen över tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter har länsstyrelserna delegerat till kommunerna. I dag är det inte möjligt för länsstyrelserna att samtidigt delegera produkttillsynen för samma verksamhet. Regeringen avser att göra en sådan delegation möjlig.

Flera länsstyrelser har anfört att det bör klargöras att även i de fall det enbart är Kemikalieinspektionen som utövar produkttillsyn över en primärleverantör bör en länsstyrelse kunna få tillgång till den produktinformation som behövs för den verksamhetsanknutna tillsynen. Av 26 kap. 21 § miljöbalken framgår att en tillsynsmyndighet får förelägga den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd, att till myndigheten lämna de uppgifter som behövs för tillsynen. Det innebär att om en verksamhetsutövare inte lämnar ut den produktinformation som den myndighet som utövar tillsynen över verksamheten behöver för sin tillsyn, kan myndigheten förelägga verksamhetsutövaren att lämna uppgifterna. Tillsynsmyndigheterna kan inte göra anspråk på vilka uppgifter och handlingar som helst med stöd av bestämmelsen, utan bara sådant som är av betydelse för tillsynen. Med tillsyn avses emellertid inte enbart den löpande tillsynen utan också uppgifter som myndigheten behöver för övergripande, samordnande och uppföljande strategiskt miljöarbete (prop. 1997/98:45, Del 2, s. 282). Den möjlighet för tillsynsmyndigheten att med stöd av 26 kap. 21 § miljöbalken inhämta de uppgifter som behövs för tillsynen är tillräcklig för att tillsynsmyndigheterna ska få tillgång till den produktinformation som behövs för den verksamhetsanknutna tillsynen.

Kommunernas tillsyn över kemiska produkter

Precis som för länsstyrelserna bör kommunernas produkttillsyn som huvudregel följa tillsynsansvaret för verksamheten. Till skillnad mot i dag bör kommunernas ansvar för produkttillsyn inte vara dubblerat med Kemikalieinspektionens eller länsstyrelsens ansvar. Det innebär att kommunen kommer utöva produkttillsyn vid miljöfarliga verksamheter som inte kräver tillstånd eller vid tillståndspliktiga verksamheter om länsstyrelsen har överlåtit tillsynen. Precis som för länsstyrelsen kan tillsynen vara parallell med Kemikalieinspektionens tillsyn om verksamheten är en primärleverantör vars hantering både faller inom Kemikalieinspektionens ansvar och kommunens.

En fråga som uppkommit vid remitteringen är om en kemikalietillsyn som enbart är knuten till tillsynen över verksamheten innebär att kommunernas kemikalietillsynen begränsas på ett sätt som inte är avsett. Den nuvarande lydelsen av 26 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken innebär att kommunerna utövar tillsyn över hanteringen av kemiska produkter även om hanteringen sker vid en verksamhet som kommunen inte är skyldig att utöva miljö- eller hälsoskyddstillsyn över. Med stöd av bestämmelsen utövar kommunerna tillsyn över bland annat detaljister och grossister som saluför och förvarar kemiska produkter. Det är en viktig del av produkttillsynen som t.ex. kan innebära att kommunen besöker livsmedelsaffärer och kontrollerar att förpackningar med kemiska produkter har godkända förslutningar. En fördelning av tillsynsansvaret som utgår från att kommunernas ansvar för kemikalietillsynen alltid följer deras ansvar för tillsynen över verksamheten skulle innebära att en förutsättning för kommunal tillsyn över kemiska produkter är att det finns en verksamhet

som kommunen är skyldig att utöva tillsyn över, dvs. en miljöfarlig verksamhet eller verksamhet som kan orsaka olägenheter för människors hälsa. Flera remissinstanser har påpekat att det är oklart i vilken utsträckning t.ex. verksamheter som bedrivs av detaljister eller grossister kan anses miljöfarliga enligt definitionen i 9 kap. 1 § miljöbalken. Det är också osäkert i vad mån en detaljists eller grossists hantering av kemiska produkter är en verksamhet som kan orsaka olägenheter för människors hälsa.

Mot bakgrund av remissinstansernas synpunkter avser regeringen, med stöd av bemyndigandet i 26 kap. 3 § första stycket miljöbalken, att på förordningsnivå tydliggöra att kommunen ska behålla det tillsynsansvar över hantering av kemiska produkter som kommunen i dag har över verksamheter som inte kan anses miljöfarliga enligt definitionen i 9 kap. Detaljisters och grossisters verksamheter kan vara sådana verksamheter.

Flera kommuner har framhållit att det bör införas en möjlighet för Kemikalieinspektionen att till kommunen delegera tillsyn över primärleverantörers hantering av kemiska produkter som innebär saluförande, överlåtelse eller därmed jämförbart förfarande. Enligt 26 kap. 3 § fjärde stycket miljöbalken får regeringen meddela föreskrifter om att den tillsynsmyndighet som regeringen bestämmer, efter begäran från kommunen, får överlåta åt en kommun att i ett visst avseende utöva sådan tillsyn som annars skulle skötas av en statlig tillsynsmyndighet. Med stöd av bemyndigandet har regeringen i tillsynsförordningen föreskrivit att tillsyn över viss miljöfarlig verksamhet får överlåtas från länsstyrelsen till kommunen. I samband med miljöbalkens införande ansåg regeringen att det fanns skäl för att, när ytterligare erfarenheter vunnits, överväga att föra över delar av tillsynen över tillverkare, importörer och andra leverantörer från Kemikalieinspektionen till kommunerna (prop. 1997/98:45, Del 2, s. 511). Mot bakgrund av att det finns kommuner som har bedrivit tillsyn över primärleverantörers utsläppande på marknaden av kemiska produkter och som därför har erfarenhet av sådan tillsyn, finns det nu skäl för att i tillsynsförordningen införa en möjlighet för Kemikalieinspektionen att överlåta viss kemikalietillsyn till kommunerna. Samma krav bör gälla för en delegering av tillsynsansvar på kemikalieområdet som i dag gäller för överlåtelse av tillsyn över en verksamhet. En delegering av tillsynsansvaret på kemikalieområdet bör i första hand komma i fråga för de kommuner som redan har bedrivit tillsyn över primärleverantörer och som har den erfarenhet och kunskap som krävs för tillsynen.

4.4 Tillsynen över varor

Regeringens förslag: Ett nytt bemyndigande förs in i 26 kap. miljöbalken enligt vilket regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att lämna prover. Om det finns särskilda skäl ska den som lämnat ett prov ha rätt till ersättning. Den som lämnat ett prov behöver inte stå för kostnaden för undersökning och provtagning om det finns särskilda skäl för det.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Till skillnad från utredningen föreslår regeringen att den som lämnat ett prov inte behöver stå för kostnaden för undersökning och provtagning om det

finns särskilda skäl. Regeringen föreslår också att bestämmelsen om skyldighet att lämna prov utformas som ett normgivningsbemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter.

Remissinstanserna: *Kemikalieinspektionen* har anfört att de föreslagna bestämmelserna om varuprov och om provtagning är nödvändiga för att en effektiv varutillsyn ska vara möjlig. *Sveriges Kommuner och Landsting* har tillstyrkt de föreslagna bestämmelserna. *Helsingborgs kommun* har anfört att provtagning och analyser alltid bör bekostas av *Kemikalieinspektionen*. *Svensk Handel* har avstyrkt förslaget dels eftersom det är oklart när och i vilken omfattning myndigheter har rätt att ta varuprover, dels med hänsyn till att varuproverna kan ha stort ekonomiskt värde för företagen. Däremot är det, enligt *Svensk Handel*, rimligt att företaget betalar för de kostnader som myndigheterna har haft för undersökningen om ett varuprov visar att en förbjuden kemikalie finns i den undersökta varan.

Många remissinstanser har yttrat sig i frågan om utredningens förslag till hur tillsynen över varor bör organiseras. *Länsstyrelserna i Östergötlands och Jönköpings län* samt *Luleå kommun* har avstyrkt förslaget och anfört att ansvaret för tillsyn över varor bör fördelas efter samma principer som för den övriga kemikalietillsynen. *Stockholms* och *Helsingborgs kommuner* har delat utredningens bedömning att tillsynen till stora delar bör ligga hos *Kemikalieinspektionen* men att även kommunen ska ha rätt att ingripa när bister uppdragas längre ner i distributionskedjan. Även *Kemikalieinspektionen* har anfört att kommunerna bör ha möjlighet att bedriva tillsyn över varor inom detaljhandeln. *Sveriges Kommuner och Landsting* har tillstyrkt att *Kemikalieinspektionen* har ansvar för tillsynen över farliga ämnen i varor som släpps ut på marknaden och att ansvaret bör gälla alla distributionsled. Skälet är framförallt att analyskostnaderna för provtagning är höga och svåra att finansiera med avgifter. *SWEDAC* har anfört att det bör finnas möjlighet för såväl centrala tillsynsmyndigheter som kommuner att bedriva marknadskontroll av alla produkter och varor i alla distributionsled.

Skälen för regeringen förslag

Riktlinjer för varutillsynen

I dag bedrivs tillsynen över farliga ämnen i varor som saluförs på den svenska marknaden till största delen av *Kemikalieinspektionen*. Under 2007 startade *Kemikalieinspektionen* cirka 80 inspektioner som avsåg kemiska ämnen i varor. Projekten avsåg bl.a. kontroll av ftalatinnehåll i badmadrasser och högfluorerade ämnen i friluftskläder. Det finns ingen samlad strategi för hur varutillsynen ska bedrivas. *Kemikalieinspektionen* väljer ut företag för tillsyn enligt olika grunder, bland annat att nya regler införts. För att nå miljömålet Giftfri miljö behöver tillsynen över farliga ämnen i varor öka. Tillsynen behöver bedrivas strategiskt för att komma åt problemen där de är som störst. En viktig del av tillsynen är att kontrollera att nya regler följs, men också att begränsningsregler som funnits en längre tid följs. I syfte att säkerställa en låg förekomst av otillåtna ämnen i varor som produceras i Sverige är tillsynen över företag

som använder kemiska produkter i sin varuproduktion viktig. För varor som produceras i andra länder behöver tillsynen över begränsningsreglerna koncentreras till företag som för in varorna till Sverige. Kemikalieinspektionen bör även fortsättningsvis vara den myndigheten som har ett övergripande ansvar för all tillsyn över regler om utsläppandet på marknaden av varor som innehåller farliga ämnen. Till skillnad från produkt-tillsynen bör Kemikalieinspektionens varutillsyn omfatta alla aktörer i distributionskedjan. Tillsynen bör dock vara avgränsad till sådan hantering som innebär utsläppande på marknaden i vid bemärkelse, dvs. saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

Som tidigare har beskrivits är det nuvarande författningsstödet för kommunen att bedriva varutillsyn oklart. Flera kommuner har dock upplevt sig ha ett sådant ansvar och har också bedrivit varutillsyn. Både Kemikalieinspektionen och flera kommuner har i sina remissvar anfört att det är viktigt att kommunerna kan ingripa i enskilda fall om kommunen upptäcker varor på marknaden, till exempel hos en detaljist, som uppenbart strider mot gällande regler. Det kan till exempel avse smycken med höga halter av nickel som är förbjudna att sälja eller barnkriter som innehåller otillåtna ämnen. Utredningen har föreslagit att kommunen i dessa fall ska rapportera bristen till Kemikalieinspektionen som i sin tur kan ingripa med åtgärder. Från kommunalt håll har man inväntat ett sådant förfarande är ineffektivt och innebär att det tar onödigt lång tid innan man kan ingripa mot varor som kan innebära direkta hälsorisker. I dag genomför Kemikalieinspektionen och kommunerna gemensamt olika tillsynskampanjer och både kommunerna och Kemikalieinspektionen har positiva erfarenheter av att arbeta på det sättet.

Det är enligt regeringen inte realistiskt att lägga tillsynsansvaret för all tillsyn över begränsningsregler som rör varors utsläppande på marknaden hos Kemikalieinspektionen. Även om varutillsynen till stora delar bör ligga hos Kemikalieinspektionen bör kommunerna i egenskap av tillsynsmyndighet kunna ingripa vid uppenbara överträdelser av begränsningsregler som rör varor. Dubbla tillsynsansvar bör som huvudregel undvikas, men det finns skäl att göra avsteg från denna huvudprincip när det gäller varutillsynen. Som regeringen återkommer till i nästa avsnitt finns det däremot skäl för att befogetheten att ta varuprov och genomföra provtagning finns hos en myndighet på central nivå.

För att se till att Kemikalieinspektionens och kommunernas dubbla tillsynsansvar utförs på ett sätt som innebär att myndigheternas delvis olika förutsättningar att bedriva tillsyn tas till vara och för att säkerställa en samverkan mellan Kemikalieinspektionen och kommunerna, avser regeringen att ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att ta fram en strategi för varutillsyn. Kemikalieinspektionen kan i en sådan strategi beskriva hur myndigheten avser att samverka med kommunerna i syfte att säkerställa en effektiv varutillsyn som inte orsakar onödiga kostnader för företagen.

Länsstyrelsernas ansvar för varutillsynen bör följa den verksamhetsanknutna tillsynen och omfatta tillsyn över hantering av varor som innebär fysisk befattning, dvs. inte utsläppande på marknaden. I de fall det är kommunen som utövar den verksamhetsanknuta tillsynen bör det vara kommunen i stället för länsstyrelsen som utövar varutillsynen.

I 17 § lagen (1985:426) om kemiska produkter fanns en rätt för tillsynsmyndigheten att ta prov utan att betala ersättning för det. Denna reglering fördes inte över till miljöbalken. I 26 kap. 22 § miljöbalken finns det i stället en skyldighet för den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. I förarbetena till 26 kap. 22 § miljöbalken (prop. 1997/98:45, Del 2, s. 282 f.) anfördes att verksamhetsutövaren själv ska svara för kostnaderna för undersökningarna och att begreppet undersökning bör ges en vid tolkning och att det bl.a. omfattar provtagning. Enligt utredningen är det oklart om lagstiftaren har menat att undersökningsplikten i 26 kap. 22 § också innebär en skyldighet att lämna varuprov utan ersättning. Utredningen konstaterar att bestämmelsen i vart fall inte har tillämpats på det sättet och att frågan inte heller prövats rättsligt.

I lagstiftning om produktsäkerhet finns ofta bestämmelser om en rätt för tillsynsmyndighet att förelägga en näringsidkare att utan ersättning tillhandahålla olika prover. Som exempel kan nämnas 26 § produktsäkerhetslagen (2004: 451), 5 § lagen (1992:1327) om leksakers säkerhet, 19 § lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor och 24 § läkemedelslagen (1992:859).

Det kan antas att det i framtiden kommer att ske en ökad kontroll av att begränsningsregler för kemiska produkter och varor följs, vilket i sin tur kommer att kräva att tillsynsmyndigheten tar prover och undersöker dem i större utsträckning än i dag. En ny bestämmelse som ger tillsynsmyndigheten rätt begära in prover utan att lämna ersättning bör därför tas in i 26 kap. miljöbalken. Bestämmelsen bör utformas som ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för den som saluför, överlåter eller till eller från Sverige för in eller ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara att lämna de prover som behövs för tillsynen.

Kemikalieinspektionen bör vara den myndighet som har befogenhet att ta prov på varor

Ett skäl för att placera ansvaret för tillsynen över varors utsläppande på marknaden enbart hos Kemikalieinspektionen är, enligt utredningen, att det oftare finns anledning att ta prov på varor än på kemiska produkter samt att varuprov och kostnader för provtagning generellt sett är högre när det gäller varor än beträffande kemiska produkter. Regeringen instämmer med utredningens bedömning att det är lämpligt att en central statlig myndighet avgör när det finns anledning att ta prov på varor och hur provtagningen av varan bör ske. Kostnaden för prover, provtagning och undersökning kan vara betydande. Kemikalieinspektionen har den kompetens som krävs för att kunna upphandla relevanta analysmetoder. Om endast en myndighet på central nivå har befogenheten att kräva in prover av varor minskar också risken för att flera prover avseende samma vara begärs in. En sådan risk kan finnas om kommunerna får rätt att begära in prover, eftersom det är svårt för en kommun få kännedom om huruvida ett prov avseende en likadan vara redan begärts in och under-

sökts av en annan kommun. Till skillnad från utredningen anser dock regeringen att den omständigheten att endast en myndighet bör ansvara för att ta in prover av varor inte behöver innebära att enbart en myndighet har ansvaret för varutillsynen. Även om en myndighet på central nivå får befogenhet att begära in prover av varor bör, som anförts tidigare, även kommunerna kunna utöva viss varutillsyn. Regeringen avser att på förordningsnivå tydliggöra vilka tillsynsmyndigheter som ska ha rätt att begära in prover. I fråga om varor bör denna möjlighet enbart gälla Kemikalieinspektionen. När det gäller rätten att begära in prover av kemiska produkter och biotekniska organismer avser regeringen att i samband med förordningsarbetet överväga om det finns skäl att även andra tillsynsmyndigheter än Kemikalieinspektionen bör ha denna möjlighet.

Näringsidkares rätt till ersättning för prov

En näringsidkare bör i allmänhet vara skyldig att tillhandahålla ett prov kostnadsfritt. Det bör dock finnas en möjlighet för myndigheten att lämna ersättning för ett prov om det finns särskilda skäl. Vid bedömningen av vad som ska anses som särskilda skäl kan ledning hämtas från förarbetena till produktsäkerhetslagen (2004:451) som i 34 § första stycket har en motsvarande reglering som nu föreslås tas in miljöbalken. Ett skäl för ersättning kan vara att det krävs ett prov av en dyrbar vara eller att flera provexemplar har begärts in än som kan anses normalt (jfr prop. 1988/89:23 s. 115).

Skyldighet att ersätta myndighets kostnader för provtagning

I 26 kap. 22 § andra stycket miljöbalken finns en bestämmelse om kostnadsansvar för undersökningar som innebär att om tillsynsmyndigheten uppdragit åt någon annan att göra undersökningen, ska verksamhetsutövaren ersätta kostnaderna för undersökningen med ett belopp som tillsynsmyndigheten fastställer. Enligt 27 kap. 2 § miljöbalken får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader. Av förarbetena (prop. 1997/98:45, Del 2, s. 289) framgår att kostnadsansvaret exempelvis kan gälla en tillsynsmyndighets kostnader för provtagning och undersökning av prov. Regeringen har med stöd av bemyndigandet föreskrivit att en myndighets kostnader för provtagning och undersökning av prov i samband med tillsyn i fråga om kemiska produkter, biotekniska organismer och varor enligt 14 kap. miljöbalken ska ersättas av den vars verksamhet provtagningen avser, se 8 kap. 2 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken. I bestämmelsens andra stycke är det föreskrivet att de myndigheter som enligt förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken har ett centralt ansvar för tillsynsvägledning får meddela närmare föreskrifter om i vilken utsträckning och enligt vilka villkor kostnaderna ska ersättas. Bemyndigandet har dock inte utnyttjats och i dag är det Kemikalieinspektionen som bekostar provtagning och undersökning av de prover som tas inom ramen för kemikalietillsynen.

I flertalet specialförfattningar om produktsäkerhet finns bestämmelser som på olika sätt inskränker kostnadsansvaret för näringsidkare i fråga om kostnader för provtagning och undersökning av prover.

En ökad kontroll av att begränsningsregler följs kommer att kräva att varor och kemiska produkter undersöks i större utsträckning än i dag. Det skulle krävas stora resurser hos Kemikalieinspektionen om myndigheten alltid skulle stå för kostnaderna för analyserna. Om undersökningen och provtagningen visar bestämmelserna för varan, produkten eller den biotekniska organismen inte följts bör verksamhetsutövaren i normalfallet ersätta myndighetens kostnader. Samtidigt skulle ett oinskränkt kostnadsansvar för företagen, i enlighet med vad som annars gäller enligt miljöbalken, kunna få orimliga konsekvenser. Små företag skulle kunna få betala höga kostnader för undersökningar som visar att de följer gällande regelverk. Om analyskostnaden är mycket hög kan det vara orimligt att *en* importör belastas av kostnaderna om likadana varor importerats av ett stort antal andra importörer. Importören kan ha varit i god tro i fråga om varans överensstämmelse med gällande begränsningsregler. Det bör tas in en bestämmelse i 26 kap. miljöbalken enligt vilken den som lämnat ett prov inte behöver stå för kostnaden för undersökning och provtagning om det finns särskilda skäl.

Utredningen har också föreslagit att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om ersättning av kostnader för provtagning och undersökning av prover. Eftersom regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, enligt 27 kap. 2 § miljöbalken redan har ett bemyndigande att meddela föreskrifter om ersättning för en myndighets kostnader behövs inget ytterligare bemyndigande.

4.5 Tillsyn över att EU-förordningar följs

Regeringens förslag: Arbetsmiljöverket får ett större ansvar för tillsyn över att EU:s kemikalierregistreringsförordning följs. Transportstyrelsen får motsvarande ansvar som Arbetsmiljöverket för tillsynen över att kemikalierregistreringsförordningens följs när det gäller arbetsmiljön på fartyg.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringen.

Remissinstanserna: *Kemikalieinspektionen* har anfört att utredningens förslag till ansvarsfördelning mellan myndigheterna för tillsyn över att kemikalierregistreringsförordningen följd är rimlig. *Landsorganisationen (LO)* och *Kemikalieinspektionen* har tillstyrkt förslaget att ge Arbetsmiljöverket ett utökad ansvar för att på arbetsplatser utöva tillsyn över att kemikalierregistreringsförordningens bestämmelser följs om det är fråga om användningen av kemikalier som rör arbetsmiljöfrågor. *Arbetsmiljöverket* har ansett att verket bör vara expertmyndighet i arbetsmiljöfrågor vid tillämpningen av kemikalierregistreringsförordningen. Verket har i övrigt instämt i utredningens förslag i fråga om vilka delar av tillsynen enligt kemikalierregistreringsförordningen som ska utövas av verket. *Sjöfartsverket* har inte haft något att invända mot utredningens förslag samt anfört att verket utgår från att undantaget från kemikalierregistreringsför-

ordningens tillämpningsområde i fråga om transport av farliga ämnen till havs enligt artikel 2.1 d gäller även om det inte uttryckligen anges i fartygssäkerhetslagen (2003:364). *Läkemedelsverket* har anfört att verket självt har den kompetens som krävs för att bedriva tillsyn över kemikalierregistreringsförordningen. *Helsingborgs* och *Göteborgs kommuner* samt *Kemisk-Tekniska Leverantörsförbundet* har tillstyrkt att Kemikalieinspektionen blir den centrala myndighet som får ansvaret för tillsyn som fodrar samverkan med Echa, EU och myndigheter i andra länder. *Stockholms kommun* har tillstyrkt förslaget att den myndighet som har ansvaret för den verksamhetsanknutna tillsynen även ska ha ansvaret för att utöva tillsyn över att företagens kemikaliehantering sker i enlighet med kemikalierregistreringsförordningen och andra EU-förordningar. Flera remissinstanser bl.a. *Svenska Näringsliv* och *Teknikföretagen* har framhållit att arbetsmiljöfrågorna kommer vara mycket viktiga i det praktiska arbetet med kemikalierregistreringsförordningen.

Skälen för regeringens förslag

Allmänna utgångspunkter för fördelningen av tillsynsansvaret

I syfte att skapa en tydlig och ändamålsenlig organisation för fördelningen av ansvaret för kemikalietillsynen ska en utgångspunkt vara att myndigheternas ansvar för att utöva tillsynen i fråga om EU-förordningar följer samma principer för fördelning av ansvar som gäller för tillsyn av miljöbalkens efterlevnad. Det innebär att ansvaret att utöva tillsyn över att kemikalierregistreringsförordningen och kemikalieklassificeringsförordningen följs i huvudsak bör överensstämma med hur ansvaret att kontrollera att 14 kap. miljöbalken följs har fördelats mellan olika myndigheter. En sådan fördelning av tillsynsansvaret innebär att Kemikalieinspektionen i fråga om kemikalierregistreringsförordningen kommer att utöva tillsyn över de som tillverkar kemiska produkter och varor och för in sådana till Sverige från länder utanför EU. Export och utförsel till andra EU-länder regleras inte i kemikalierregistreringsförordningen. Förordningen reglerar inte heller införsel från annat EU-land.

När det rör den fysiska befatningen med kemiska produkter och varor bör tillsynen över att kemikalierregistreringsförordningen följs utövas av samma myndighet som är ansvarig för annan verksamhetsanknutna tillsyn. Det innebär att länsstyrelsen, alternativt kommunen, kommer få ett ansvar för tillsyn över att bestämmelserna i kemikalierregistreringsförordningen följs. Tillsynsansvaret fördelas efter samma princip som gäller för tillsynen över att 14 kap. miljöbalken, eller föreskrifter meddelade enligt det kapitlet, följs. En sådan fördelning av tillsynsansvaret innebär att tillsynen över efterlevnaden av kemikalierregistreringsförordningen kan integreras med den verksamhetsanknutna tillsynen över verksamheten.

Särskilt om arbetsmiljötillsyn

Arbetsmiljöfrågorna är viktiga vid genomförandet av kemikalierregistreringsförordningen, vilket också flera remissinstanser har framhållit. Miljöbalken har inte till huvudsakligt syfte att skydda arbetsmiljön. Det framgår av 1 kap. 3 § miljöbalken som innehåller en hänvisning till arbetsmiljölagen (1977:1160) när det gäller frågor om skydd mot ohälsa och

olycksfall i arbete samt andra frågor som huvudsakligen avser arbetsmiljön. Utredningen har övervägt att i miljöbalken föra in bestämmelser om tillsyn över att kemikalierregistreringsförordningen följs även när det gäller arbetsmiljöfrågor, men funnit att fördelarna med att all arbetsmiljötillsyn sker enligt samma regelverk överväger nackdelarna med att tillsynen över tillämpningen av samma bestämmelser i kemikalierregistreringsförordningen kan ske enligt olika lagstiftningar. Även om tillsynen över arbetsmiljöfrågorna inordnas under miljöbalken skulle antalet myndigheter som utövar tillsyn mot företag som berörs av bestämmelserna i kemikalierregistreringsförordningen vara desamma. Remissinstanserna har inte framfört någon annan uppfattning än utredningen i denna fråga. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att de tillsynsbestämmelser avseende arbetsmiljö som behöver införas som en följd av kemikalierregistreringsförordningen bör införas i de regelverk som i övrigt reglerar arbetsmiljöfrågor, vilket i detta fall är arbetsmiljölagen och fartygssäkerhetslagen.

Arbetsmiljöverkets och Transportstyrelsens tillsynsansvar

När det gäller kontrollen av att kemikalierregistreringsförordningen följs i frågor som avser arbetsmiljön är Arbetsmiljöverkets och Transportstyrelsens tillsynsansvar i dag begränsat till en kontroll av att artikel 35 i förordningen följs (7 kap. 2 § arbetsmiljölagen [1977:1160] och 5 kap. 1 § fartygssäkerhetslagen [2003:364]). Mot bakgrund av att arbetsmiljöfrågorna är viktiga för genomförandet av kemikalierregistreringsförordningen bör myndigheternas ansvar för att utöva tillsyn över att förordningen följs utökas. Samtidigt bör tillsynsansvaret vara inskränkt till de delar av kemikalierregistreringsförordningen som har ett tydligt samband med arbetsmiljöfrågor. I stället för att Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar i fråga om kemikalierregistreringsförordningen regleras direkt i 7 kap. 2 § arbetsmiljölagen, bör bestämmelsen formuleras som ett bemyndigande för regeringen att föreskriva om Arbetsmiljöverkets tillsyn över att kemikalierregistreringsförordningen följs.

I 7 kap. 7 § arbetsmiljölagen, som reglerar Arbetsmiljöverkets möjlighet att besluta om förelägganden och förbud, bör begränsningen till artikel 35 tas bort. Arbetsmiljöverket kan då besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att de bestämmelser i kemikalierregistreringsförordningen som omfattas av Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar ska följas.

I 3 kap. 2 a § arbetsmiljölagen finns bestämmelser om arbetsgivarens systematiska arbetsmiljöarbete. Bestämmelserna innebär att arbetsgivaren är ansvarig för att systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller föreskrivna krav på god arbetsmiljö samt för att dokumentera arbetsmiljön och upprätta handlingsplaner. I dag omfattar reglerna som rör en arbetsgivarens kontrollsystem för arbetsmiljön inte arbetsmiljökrav i EU-förordningar. Arbetsgivarens ansvar för kontroll över platsspecifika krav på arbetsmiljön bör inte vara beroende av vilken form av lagstiftning som kraven finns i. Regeringen bör därför få föreskriva att bestämmelserna i 3 kap. 2 a § arbetsmiljölagen ska gälla i fråga om att kemikalierregistreringsförordningen följs.

Transportstyrelsen bör få motsvarande ansvar som Arbetsmiljöverket när det gäller tillsyn över kemikalierregistreringsförordningen i fråga om fartyg. Det innebär att 5 kap. 1 § fartygssäkerhetslagen (2003:364) som reglerar Transportstyrelsens tillsynsansvar över kemikalierregistreringsförordningen behöver ändras.

Kemikalierregistreringsförordningens tillämpningsområde fastställs i artiklarna 1 och 2 i förordningen. Som Sjöfartsverket har anfört i sitt remissvar gäller undantagen från förordningens tillämpningsområde även om de inte upprepas i den svenska författningen.

4.6 Egenkontroll och EU-förordningar

Regeringens förslag: Bestämmelserna om verksamhetsutövarens egenkontroll och miljörapport görs tillämpliga på EU-förordningar i frågor inom miljöbalkens tillämpningsområde genom ändring av 26 kap. 5 § miljöbalken.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser har kommenterat förslaget och de som yttrat sig har i huvudsak tillstyrkt utredningens förslag. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* har anfört att det är bra att reglerna för egenkontroll i miljöbalken blir tillämpliga på vissa EU-förordningar. *Naturvårdsverket* har anfört att verket stöder utredarens förslag om ändring av 26 kap. 5 § miljöbalken eftersom kemikalierregistreringsförordningen lägger ett stort ansvar på verksamhetsutövarna, men saknar regler för egenkontroll avseende till exempel organisation och interna rutiner liknande de som finns i miljöbalken. Även *Kemikalieinspektionen* har anfört att man stöder utredningens förslag att klargöra att bestämmelser om egenkontroll gäller i förhållande till EU-förordningar. *Stockholms kommun* har delat utredningens uppfattning att tillsynen bör vara förebyggande och att tillsynsmyndigheterna bör kontrollera företagets egenkontroll i syfte att driva på deras förmåga att ta sitt ökade ansvar. Förvaltningen har ansett att reglerna inom kemikalieområdet bör vara tydliga och att det är viktigt att samma principer gäller för kemikaliehantering oavsett om den reglerats med stöd av miljöbalken eller med stöd av en EU-förordning. *Helsingborgs kommun* har tillstyrkt utredningens förslag om att alla bestämmelser i 26 kap. blir tillämpliga på EU-förordningar och att det vore önskvärt att även de allmänna hänsynsreglerna görs tillämpliga på EU-förordningar. *Advokatsamfundet* har påpekat att utredningen inte har belyst om egenkontroll innefattas i begreppet övervaknings- och kontrollåtgärder enligt ingresspunkt 121 i kemikalierregistreringsförordningen. Om egenkontrollen ligger utanför detta begrepp anser samfundet att det är tveksamt om regler om egenkontroll kan tillämpas för att garantera att kemikalierregistreringsförordningen följs samt att regler om egenkontroll skulle kunna anses innebära ett nationellt intrång på ett rättsområde som EU-rätten uttömmande reglerar.

Skälen för regeringens förslag: I 26 kap. miljöbalken finns bestämmelser om tillsyn. Av bestämmelserna framgår bland annat vad syftet med tillsynen är, vilka som är tillsynsmyndigheter och myndigheternas befogenheter. De flesta bestämmelserna har tillsynsmyndigheterna som

adressat, men bestämmelserna om egenkontroll (19 §) och miljörapport (20 §) har i stället verksamhetsutövaren som adressat.

Enligt 26 kap. 20 § första stycket är den verksamhetsutövare som bedriver en tillståndspliktig verksamhet skyldig att årligen upprätta en miljörapport. Syftet med miljörapporten är att dels vara ett underlag för tillsynsmyndighetens arbete, dels stärka verksamhetsutövarens egenkontroll. I miljörapporten ska verksamhetsutövaren redovisa de åtgärder som vidtagits för att uppfylla tillståndsvillkoren och resultaten av dessa åtgärder.

Egenkontrollen innebär att verksamhetsutövaren aktivt ska hålla sig informerad om den egna verksamhetens påverkan på miljön och att verksamhetsutövaren ska planera och kontrollera verksamheten för att motverka att verksamheten medför olägenheter för människors hälsa eller miljön. Detta förutsätter bland annat att verksamheten organiseras så att det finns en tydlig ansvarsfördelning. Egenkontroll innebär ett systematiskt sätt att arbeta med olika försiktighetsmått som tekniska åtgärder, rutiner för verksamheten och riskhantering. I förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll finns bestämmelser som preciserar ansvaret för egenkontroll.

Kemikalieregistreringsförordningen innehåller ett system för att ta fram kunskap och överföra information mellan företag. För att tillsynsmyndigheterna ska kunna bedriva en tillsyn som är framåtblickande i stället för repressiv är det viktigt att myndigheterna kan kontrollera företagens egenkontroll i syfte att driva på deras förmåga att ta ett ökat ansvar. En sådan inriktning förutsätter att det finns bestämmelser om egenkontroll som är tillämpliga på kemikalieregistreringsförordningen eftersom förordningen i sig saknar sådana regler.

Enligt 26 kap. 5 § får regeringen meddela föreskrifter om att tillsynsbestämmelserna i kapitlet ska gälla även i fråga om tillsyn över att EU-förordningar inom miljöbalkens område följs. För kraven att på egenkontroll och miljörapport ska kunna göras tillämpliga på EU-förordningar, förutsätts enligt bestämmelsens nuvarande lydelse, att verksamhetsutövarens egenkontroll och upprättande av miljörapport är tillsyn. Uttalanden i förarbetena till miljöbalken kan uppfattas som om egenkontroll och miljörapport ska anses vara tillsyn. I kommentaren till 26 kap. 20 § om miljörapport står det nämligen att paragrafen riktar sig delvis till verksamhetsutövaren och delvis till tillsynsmyndigheten, men att den i sin helhet avser tillsyn, nämligen dels vad som kallas egenkontroll, dels uppgifter som ankommer på tillsynsmyndigheten (prop. 1997/98:45, Del 2, s. 280).

I strikt mening är det dock tveksamt om verksamhetsutövarens egenkontroll och upprättande av miljörapport kan anses som tillsyn. Snarare är egenkontrollen och miljörapporten viktiga hjälpmedel i tillsynsmyndigheternas granskning av en verksamhet. Det finns därmed ett behov av att förtydliga 26 kap. 5 § så att det tydligt framgår att bestämmelserna om egenkontroll och miljörapport kan tillämpas även i förhållande till EU-förordningar när det gäller frågor inom miljöbalkens tillämpningsområde.

Advokatsamfundet har anfört att det behöver belysas om egenkontroll innefattas i begreppet övervaknings- och kontrollåtgärder enligt ingresspunkt 121 i kemikalieregistreringsförordningen. Om egenkontrollen ligger utanför detta begrepp anser samfundet att det är tveksamt om regler om egenkontroll kan tillämpas för att garantera att kemikalieregistreringsförordningen följs. Regeringen anser dock att verksamhetsutövarens

5 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2011. Om ett tillsynsärende har inletts före ikraftträdandet ska 26 kap. 3 § miljöbalken tillämpas i sin äldre lydelse.

Utredningens förslag innebar ett tidigare ikraftträdande.

Remissinstanserna har inte haft några synpunkter på tidpunkten för ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Eftersom förslagen bland annat innebär en ändrad organisation för tillsyn är det lämpligt att ikraftträdandet sker vid årsskiftet.

Om kommunen före den 1 januari 2011 har inlett ett tillsynsärende i egenskap av tillsynsmyndighet över hanteringen av kemiska produkter enligt 26 kap. 3 § tredje stycket ska kommunen anses vara behörig tillsynsmyndighet i ärendet även efter detta datum. Bedömningen av om ett ärende kan anses ha inletts måste ske i varje enskilt fall.

6 Konsekvenser

Miljökvalitetsmålen

Kemikalielagstiftningen är ett viktigt styrmedel för att det ska vara möjligt att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Förslagen om ändrade regler för tillsyn bidrar till att nå målet Giftfri miljö samtidigt som samhällets resurser utnyttjas effektivt.

Statsfinansiella konsekvenser

Förslaget att ta bort kommunens generella tillsynsansvar över hanteringen av kemiska produkter medför inga statsfinansiella konsekvenser. Inte heller i övrigt innebär förslagen om ändrade tillsynsbestämmelser några statsfinansiella konsekvenser.

Konsekvenser för kommunerna

Enligt 27 kap. 1 § första stycket miljöbalken får kommunfullmäktige meddela föreskrifter om avgift för prövning och tillsyn när det gäller en kommunal myndighets verksamhet. Den tillsyn som både kommunerna och Kemikalieinspektionen i dag ansvarar för och som föreslås att tas bort från kommunernas tillsynsansvar genom ändringen av 26 kap. 3 § miljöbalken har bara bedrivits av ett fåtal kommuner. Eftersom den tillsynen har varit svår att avgiftsfinansiera bortfaller inte heller avgiftsin-

täkter i någon omfattning. Effekten på de faktiska kostnaderna är därför ringa. Prop. 2009/10:167

Konsekvenser för statliga myndigheter och domstolar

Förslaget att ta bort kommunens generella tillsynsansvar enligt 26 kap. 3 § miljöbalken innebär ett minskat tillsynsansvar för kommunerna. Eftersom ansvaret varit dubblerat med statliga myndigheters ansvar innebär det minskade tillsynsansvaret för kommunerna inget utökat ansvar för andra myndigheter.

Förslaget att utöka Arbetsmiljöverket och Transportstyrelsen tillsyn över att kemikalierregistreringsförordningen följs, innebär att myndigheternas tillsynsansvar utökas endast marginellt.

Den ändring som föreslås beträffande kommunernas tillsynsansvar över hanteringen av kemiska produkter påverkar länsstyrelserna i det avseendet att regeringen på förordningsnivå avser att tydliggöra länsstyrelsernas ansvar för att integrera kemikalietillsynen med den verksamhetsanknuta tillsynen. Länsstyrelsen föreslås inte få ansvar för några nya tillsynsområden. Av 2 kap. 1 § andra stycket förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken framgår att i de fall länsstyrelsen har ansvaret för tillsynen över en miljöfarlig verksamhet, omfattar tillsynsavgiften för verksamheten även ersättning för länsstyrelsens tillsyn över att bestämmelserna i 14 kap. miljöbalken följs. Den kemikalietillsyn som länsstyrelsen bedriver över miljöfarliga verksamheter finansieras därmed genom uttag av avgifter och förslagen innebär ingen förändring i detta avseende. Den omständigheten att länsstyrelsens ansvar för kemikalietillsynen föreslås bli tydligare än i dag innebär inte att nya resurser behöver tillföras länsstyrelserna.

Förslagen medför inga nya typer av ärenden som kan bli föremål för överprövning. Förslagen innebär därför inga konsekvenser för prövningsmyndigheterna.

Konsekvenser för allmänheten

Förslagen kan antas leda till en tydligare tillsynsorganisation vilket också ger förutsättningar för att bedriva en mer effektiv tillsyn. En effektiv tillsyn är en viktig förutsättning för att lagar och andra bindande föreskrifter ska följas och bidrar därför till en bättre och mer hälsosam miljö. Eftersom det är den slutlige konsumenten som betalar kostnaden för det som produceras är det i dennes intresse att det offentliga verksamheten kan utföras så effektivt och resurssnålt som möjligt. Ett tydligare tillsynssystem innebär också att det blir enklare för allmänheten att komma i kontakt med rätt tillsynsmyndighet.

Konsekvenser för företag

Det finns cirka 1 800 primärleverantörer av kemiska produkter. Företagens kostnader bör kunna minska genom att dubblerade tillsynsansvar tas bort. Färre tillsynsbesök innebär mindre tidsåtgång och lägre kostnader. De föreslagna förändringarna av tillsynsorganisationen bör särskilt gynna små företag som får färre myndigheter än i dag att ha kontakt med.

Förslaget att Kemikalieinspektionen ska kunna förelägga verksamhetsutövare att kostnadsfritt lämna prover kan innebära kostnader för företagen. Eftersom det endast kommer vara Kemikalieinspektionen som får rätt att begära in prover av varor minimeras risken för att prov begärs in i onödan. Om provet avser en vara som är särskilt dyrbar kan det dessutom finnas särskilda skäl för verksamhetsutövaren att få ersättning för provet. Företagen ska dessutom inte behöva betala undersökningen av provet om det finns särskilda skäl för det.

Alternativa lösningar

Utredningen har i sitt arbete övervägt olika alternativa tillsynsorganisationer. Utgångspunkten för ett alternativ var en samlad tillsyn på regional nivå under central ledning. Ett sådant alternativ förutsätter dock en ändrad samhällsorganisation med en annan ansvarsfördelning mellan staten och kommunerna, varför det alternativet inte ansågs lämpligt.

Ett annat alternativ som övervägts är att ta bort Kemikalieinspektionens tillsynsansvar för viss produkttillsyn, för att i stället helt integrera produkttillsynen med den verksamhetsanknutna tillsynen. Det skulle innebära att produkttillsynen i huvudsak skulle utövas av kommunerna. Möjligheten att påverka det internationella inflödet av kemikalier och behovet av internationella kontakter och med EU:s institutioner, skulle då bli beroende av kommunerna vilket inte bedömdes som ändamålsenligt.

Utredningen har vidare övervägt att ge Kemikalieinspektionen ansvar för tillsynen över hela kemikalielagstiftningen, men bedömt det som olämpligt eftersom kemikalielagstiftningen innehåller regler med plats-specifika krav som gäller parallellt med andra regler som innehåller krav på verksamheter. Samhället skulle då behöva dubblera ansvaret för den plats-specifika tillsynen. Företagen skulle få dubbla tillsynsbesök i samma sakfråga och riskera att behöva avgiftsfinansiera kompetens för verksamhetsanknuten tillsyn två gånger.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

26 kap. 3 §

Ändringen i *tredje stycket* innebär att det kommunala tillsynsansvaret för hanteringen av kemiska produkter enligt 14 kap. upphävs. I stället kommer regeringen med stöd av bemyndigandet i 26 kap. 3 § första stycket meddela föreskrifter om vilket ansvar kommunen ska ha för tillsyn över 14 kap. och föreskrifter meddelade med stöd av det kapitlet. Ändringen är en förutsättning för att det ska vara möjligt att föreskriva om statlig tillsyn över hanteringen av kemiska produkter utan att det samtidigt uppkommer ett dubbelt tillsynsansvar mellan staten och kommunen.

Ändringen i *fjärde stycket* förtydligar att bestämmelsen är ett normgivningsbemyndigande för regeringen. Bestämmelsen har också formulerats om något i syfte att klargöra att kommunens begäran om att få ta över tillsyn är en förutsättning för att en tillsynsmyndighet ska få överlåta till-

synen, inte för att regeringen ska få meddela föreskrifter i frågan. Någon ändring i sak är inte avsedd.

26 kap. 5 §

Den nuvarande lydelsen innebär att regeringen får meddela föreskrifter om att *tillsynsbestämmelserna* i 26 kap. ska gälla även i fråga om tillsyn över att EG-förordningar inom miljöbalkens tillämpningsområde följs. I 26 kap. finns bestämmelser om miljörapport (19 §) och egenkontroll (20 §) som inte i första hand har tillsynsmyndigheten som adressat utan är riktade till verksamhetsutövaren. Även om både miljörapporten och verksamhetsutövarens egenkontroll är viktiga verktyg för att myndigheten ska kunna utöva en effektiv tillsyn, är det inte självklart att bestämmelserna är att anse som tillsynsbestämmelser i strikt mening. Det finns därför anledning att tydliggöra att regeringen får meddela föreskrifter om att alla bestämmelser i 26 kap. ska gälla i fråga om tillsyn över att EU-förordningar inom miljöbalkens tillämpningsområde följs. Med den föreslagna ändringen blir det tydligt att regeringen kan meddela föreskrifter om att bestämmelserna om miljörapport och egenkontroll ska gälla i fråga om tillsyn över att EU-förordningar följs. Ändringen innebär också att ”EG” byts ut mot ”EU” till följd av ikraftträdandet av Lissabonfördraget.

26 kap. 22 §

Ändringen i *andra stycket* innebär att i de fall den nya bestämmelsen i 26 kap. 22 b § 2 är tillämplig så ska den tillämpas i stället för 22 § andra stycket. Enligt 22 § kan en tillsynsmyndighet utse någon annan än verksamhetsutövaren att utföra en undersökning av verksamheten som behövs för tillsynen. Enligt *andra stycket* är verksamhetsutövaren då skyldig att ersätta kostnaderna för undersökningen med det belopp som tillsynsmyndigheten fastställt. Eftersom den föreslagna nya bestämmelsen i 22 b § innebär att ansvaret för att ersätta kostnader inskränks, behöver det i *andra stycket* framgå att 22 b §, om den är tillämplig, ska tillämpas i stället för 22 § *andra stycket*. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

26 kap. 22 a §

Bestämmelsen är ny och innebär ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva att en tillsynsmyndighet får förelägga den som saluför, överlåter eller till Sverige för in eller från Sverige för ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara att lämna de prover som kan ha betydelse för tillsynen. En liknande bestämmelse om skyldighet att utan ersättning lämna prov fanns före miljöbalkens ikraftträdande i 17 § lagen (1985:426) om kemiska produkter. I dag finns bestämmelser om rätt för tillsynsmyndighet att förelägga en näringsidkare att utan ersättning tillhandahålla prover i annan lagstiftning om produktsäkerhet, t.ex. i 26 § produktsäkerhetslagen (2004: 451), 5 § lagen (1992:1327) om leksakers säkerhet, 19 § lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor och 24 § läkemedelslagen (1992:859). I förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45, Del 2, s. 282) förtydligas i

kommentaren till 26 kap. 21 § vad som avses med ”behövs för tillsynen”. Prop. 2009/10:167
Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

26 kap. 22 b §

Bestämmelsen är ny.

Av *första punkten* följer att om det finns särskilda skäl ska den som lämnat ett prov ha rätt till ersättning för provet av tillsynsmyndigheten. Särskilda skäl kan föreligga om provet avser en särskilt dyr vara eller att tillsynsmyndigheten begärt fler prov än vad som är normalt.

Andra punkten innebär att den som lämnat ett prov inte behöver ersätta kostnaderna för provtagning och undersökning av provet, om det finns särskilda skäl. Enligt miljöbalken gäller normalt att verksamhetsutövaren ska stå för kostnaderna för undersökningar som krävs för tillsynen, se 26 kap. 22 § andra stycket och 27 kap. 1 § miljöbalken. Kostnaderna för att analysera ett prov kan uppgå till höga belopp och ett oinskränkt kostnadsansvar för företagen i fråga om analyser av prover skulle kunna få orimliga konsekvenser. Små företag skulle kunna få betala höga kostnader för undersökningar som visar att de följer gällande regelverk. Särskilda skäl för att verksamhetsutövare inte ska behöva ersätta kostnader för provtagning och undersökning kan vara att undersökningen visar att verksamhetsutövaren följt gällande bestämmelser för den kemiska produkten, organismen eller varan. Ett annat skäl kan vara att kostnaden för analysen uppgår till höga belopp. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

26 kap. 27 §

Ändringen innebär endast att ”EG” byts ut mot ”EU” till följd av ikraftträdandet av Lissabonfördraget.

27 kap. 1 §

Ändringen innebär endast att ”EG” byts ut mot ”EU” till följd av ikraftträdandet av Lissabonfördraget.

27 kap. 2 §

I *andra stycket* finns en upplysning om att det i miljöbalken finns fler bestämmelser om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader än de i 27 kap. Eftersom den nya 26 kap. 22 b § 2 är en ny bestämmelse om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader tas en hänvisning till 22 b § 2 in i andra stycket.

7.2 Förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

1 kap. 2 §

I 2 § regleras lagens tillämpningsområde. I *sjätte stycket* finns en hänvisning till artikel 35 i kemikalierregistreringsförordningen. Begränsningen till artikel 35 tas bort så att hänvisningen i stället blir till kemikalierereg-

gistreringsförordningen i dess helhet. Ändringen är en följd av att Arbetsmiljöverket får ett större ansvar för tillsynen över att förordningen följs.

3 kap. 2 b §

Bestämmelsen är ny och innebär ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om att arbetsgivare vid sitt systematiska arbetsmiljöarbete enligt 3 kap. 2 a § första och andra styckena ska beakta de skyldigheter som åligger arbetsgivare enligt kemikalierregistreringsförordningen. Bemyndigandet är avgränsat till att avse de frågor som faller under Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar. Det innebär att endast i de frågor som regeringen med stöd av det föreslagna nya bemyndigandet i 7 kap. 2 § föreskrivit att Arbetsmiljöverket ska ha ett tillsynsansvar över att kemikalierregistreringsförordningen följs, får regeringen också föreskriva att 3 kap. 2 a § första och andra styckena ska tillämpas i förhållande till kemikalierregistreringsförordningen.

I 2 a § första stycket finns bestämmelser om arbetsgivarens ansvar för att systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller föreskrivna krav på en god arbetsmiljö. I det andra stycket finns bestämmelser om skyldighet för arbetsgivaren att dokumentera arbetsmiljön och upprätta handlingsplaner. Arbetsgivarens skyldigheter enligt 2 a § brukar benämnas systematiskt arbetsmiljöarbete.

7 kap. 2 §

Ändringen innebär att skyldigheten för Arbetsmiljöverket att utöva tillsyn över att artikel 35 i kemikalierregistreringsförordningen följs, i stället blir ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om Arbetsmiljöverkets tillsyn över att kemikalierregistreringsförordningen följs.

7 kap. 7 §

Ändringen i *första stycket* innebär att Arbetsmiljöverket får ett bemyndigande att besluta de förelägganden eller förbud som behövs för att de bestämmelser i kemikalierregistreringsförordningen som omfattas av Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar ska följas. Överträdelse av sådana förelägganden och förbud omfattas av straffbestämmelserna i 8 kap. 1 § samma lag. Dessutom har ”meddela” ändrats till ”besluta” för att tydliggöra att det inte är fråga om normgivning utan beslut i ett enskilt fall.

Ändringen i *fjärde stycket* innebär att ”meddelats” byts ut till ”beslutats” i enlighet med den ändring som föreslås i första stycket.

Bestämmelsen har även ändrats språkligt utan att någon ändring i sak är avsedd.

7.3 Förslaget till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

5 kap. 1 §

Ändringen i *tredje stycket* innebär att den nuvarande hänvisningen till artikel 35 i kemikalierregistreringsförordningen tas bort. I stället kommer

Transportstyrelsens tillsyn över att kemikalierregistreringsförordningen följs regleras i ett nytt *fjärde stycke*. Enligt det nya fjärde stycket kommer Transportstyrelsen, i likhet med Arbetsmiljöverket, att få ett utökat tillsynsansvar över att kemikalierregistreringsförordningen följs. Transportstyrelsens tillsynsansvar kommer att omfatta de delar av kemikalierregistreringsförordningen för vilka regeringen föreskrivit ett tillsynsansvar med stöd av 7 kap. 2 § arbetsmiljölagen (1977:1160). Prop. 2009/10:167

Det nya *femte stycket* motsvarar i sak nuvarande tredje stycket sista meningen.

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

7 kap. 7 §

Regeringen föreslår i prop. 2009/10:170 En enklare plan- och bygglag att 7 kap. 7 § arbetsmiljölagen ändras som en konsekvens av den nya plan- och bygglagen. Lagändringarna i propositionen 2009/10:170 föreslås träda ikraft den 2 maj 2011. För att de ändringar avseende Arbetsmiljöverkets tillsyn som regeringen föreslår i avsnitt 7.2 i denna proposition ska gälla även efter den 2 maj 2011, behöver ändringsförfattningen i propositionen 2009/10:170 ändras i enlighet med vad regeringen föreslår i avsnitt 2.4.

Reach-utredningens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken (1998:808) dels att 26 kap. 3 och 5 §§ och 29 kap. 4 § ska ha följande lydelse, dels att det i 26 kap. ska införas två nya paragrafer, 19 a och 19 b §§,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 kap. 3 §

Tillsynen utövas av Naturvårdsverket, generalläkaren, länsstyrelsen, andra statliga myndigheter och kommunerna (tillsynsmyndigheter), i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Bestämmelser om tillsyn finns också i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Varje kommun utövar genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap., med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd, över hanteringen av kemiska produkter enligt 14 kap. och över avfallshanteringen enligt 15 kap.

Varje kommun utövar genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap., med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd, och över avfallshanteringen enligt 15 kap.

Regeringen får föreskriva att den tillsynsmyndighet regeringen bestämmer får överlåta åt en kommun att i ett visst avseende utöva

sådan tillsyn som annars skulle skötas av en statlig tillsynsmyndighet, om kommunen har gjort framställning om det.

Detta gäller inte verksamhet som utövas av Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt.

5 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att *tillsynsbestämmelserna* ska gälla även i fråga om tillsyn över att EG-förordningar inom denna balks tillämpningsområde följs.

Regeringen får meddela föreskrifter om att *bestämmelserna i detta kapitel* ska gälla även EG-förordningar inom denna balks tillämpningsområde.

22 a §

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som för in till eller för ut ur Sverige, saluför eller överlåter kemiska produkter, biotekniska organismer eller varor att tillhandahålla varuprover som kan ha betydelse för tillsynen över 14 kap. och föreskrifter meddelade med stöd av det kapitlet.

Den som har lämnat ett varuprover enligt första stycket har rätt till ersättning från tillsynsmyndigheten för varuprovet, om det finns särskilda skäl för det.

22 b §

Den som tillhandahållit varuprover enligt 22 a § ska ersätta tillsynsmyndighetens kostnader för provtagning och undersökning av prover, om undersökningen visar att bestämmelserna för den kemiska produkten eller varan inte följs.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får med-

dela ytterligare föreskrifter om ersättning av kostnader för provtagning och undersökning av prover.

Prop. 2009/10:167

Bilaga 1

29 kap.

3 §

För miljöfarlig kemikaliehantering döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet tar befattning med en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt utan att vidta de skyddsåtgärder, produktval eller försiktighetsmått i övrigt som behövs på grund av produktens, organismens eller varans inneboende egenskaper och genom denna underlåtenhet orsakar eller riskerar att orsaka skada på människor eller i miljön.

Detsamma gäller den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot ett förbud att sprida bekämpningsmedel enligt 14 kap. 7 §,

2. bryter mot ett förbud eller en föreskrift om en skyddsåtgärd, ett produktval eller ett annat försiktighetsmått som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

3. bryter mot ett förbud eller en begränsning för att producera, använda eller på marknaden släppa ut ett ämne, en produkt eller en utrustning enligt artikel 3, 4, 5 eller 22 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2037/2000 av den 29 juni 2000 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,

4. genom att på marknaden släppa ut ett tvätt- eller rengöringsmedel eller en tensid för ett sådant medel utan att följa en skyldighet enligt artikel 3 eller 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel,

5. i fråga om åtgärder för att hindra eller åtgärda läckage av fluorerade växthusgaser bryter mot bestämmelserna i artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 av den 17 maj 2006 om vissa fluorerade växthusgaser,

6. i fråga om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning

6. i fråga om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning

(EG) nr 842/2006, eller

7. använder en fluorerad växthusetgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006.

(EG) nr 842/2006,

7. använder en fluorerad växthusetgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006, eller

8. bryter mot en begränsning för att tillverka, släppa ut på marknaden eller använda ett ämne, som sådant eller ingående i en beredning eller vara, enligt artikel 67 i förordning (EG) nr 1907/2006.

Ansvar skall inte dömas ut enligt denna paragraf, om

1. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 §,
2. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 6 § eller om ansvar enligt 6 § inte skall dömas ut till följd av 6 § andra stycket, eller
3. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2009.

2. Bestämmelserna i 26 kap. 3 § i sin äldre lydelse tillämpas i tillsynsärenden som inlets före ikraftträdandet.

7 Förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Härigenom föreskrivs att i fråga om arbetsmiljölagen (1977:1160),

dels att 1 kap. 2 § och 7 kap. 2 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att 3 kap. 2 b § ska betecknas 3 kap. 2 c §,

dels att den nya 3 kap. 2 b § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller, med den inskränkning som anges i 4 §, varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för arbetsgivares räkning. I fråga om fartygsarbete gäller lagen även när svenska fartyg används till sjöfart utanför Sveriges sjöterritorium.

I fråga om fartyg och fartygsarbete ska vad som sägs i denna lag om Arbetsmiljöverket i stället gälla Sjöfartsverket. Vad som sägs om en arbetsgivare i denna lag ska såvitt avser fartyg också gälla en redare, även då fartygsarbete utförs av någon annan än den som är anställd av redaren. Med redare likställs i denna lag den som i redarens ställe utövar ett avgörande inflytande över fartygets drift.

Om skyldigheter i vissa avseenden för andra än arbetsgivare och arbetstagare finns bestämmelser i 3 och 5 kap. Om befälhavarens skyldigheter vid fartygsarbete finns bestämmelser i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

I fråga om varor som är avsedda för konsumenter eller som kan antas komma att användas av konsumenter gäller också produkt-säkerhetslagen (2004:451).

En bestämmelse om skyldighet för arbetsgivare att göra information om kemiska ämnen och bedömningar tillgänglig finns i artikel 35 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk

I Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommis-

kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG.

sionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG finns bestämmelser om tillverkning, utsläppande på marknaden och användning av ämnen, som sådana eller ingående i beredningar eller varor.

3 kap.
2 b §

Regeringen får meddela föreskrifter om att 2 a § första och andra stycket ska gälla även i fråga om efterlevnaden av bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG i frågor som faller under Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar.

7 kap.
2 §

Arbetsmiljöverket utövar tillsyn enligt detta kapitel över bestämmelsen i artikel 35 i

Regeringen får meddela föreskrifter om Arbetsmiljöverkets tillsyn enligt detta kapitel över

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG.

7 §

Arbetsmiljöverket får gentemot den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 2–12 och 14 §§, 5 kap. 3 § första stycket eller 6 § i detta kapitel meddela de förelägganden eller förbud som behövs

1. för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska följas, och

2. för att *artikel 35* i förordning (EG) nr 1907/2006 ska följas.

2. för att *de bestämmelser* i förordning (EG) nr 1907/2006 som omfattas av Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag ska följas.

I beslut om föreläggande eller förbud kan Arbetsmiljöverket sätta ut vite.

Om någon inte vidtar en åtgärd som åligger honom enligt ett föreläggande, får Arbetsmiljöverket förordna om rättelse på hans bekostnad.

Om ett föreläggande har meddelats beträffande någon åtgärd till vilken det krävs bygglov, rivningslov eller marklov enligt plan- och bygglagen (1987:10) men sådant lov inte beviljas, upphör föreläggandet att gälla såvitt avser åtgärden.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2009.

9 Förslag till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

Härigenom föreskrivs i fråga om fartygssäkerhetslagen (2003:364) att 5 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §

Sjöfartsverket utövar, om något annat inte anges, tillsyn enligt denna lag och föreskrifter meddelade med stöd av lagen när det gäller

1. fartyg och deras utrustning, drift, lastning, lossning och säkerhetsorganisation,
2. säkring av last som ännu inte har förts ombord,
3. rederiers säkerhetsorganisation, och
4. arbetsmiljön ombord.

När det gäller inspektion enligt 8 § utövas tillsyn även av Kustbevakningen i den utsträckning som Sjöfartsverket beslutar i samråd med Kustbevakningen.

I frågor som avser arbetsmiljön ska tillsynen också avse att arbetsmiljölagen (1977:1160), lagen (1998:958) om vilotid för sjömän och föreskrifter meddelade med stöd av dessa lagar samt artikel 35 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv

I frågor som avser arbetsmiljön ska tillsynen också avse att arbetsmiljölagen (1977:1160), lagen (1998:958) om vilotid för sjömän och föreskrifter meddelade med stöd av dessa lagar följs.

Tillsynen ska också avse de delar av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och

76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG följs. Sådan tillsyn utövas i samverkan med Arbetsmiljöverket.

kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG som omfattas av tillsynsansvar enligt föreskrifter meddelade med stöd av arbetsmiljölagen (1977:1160).

Tillsyn enligt första och andra stycket utövas i samverkan med Arbetsmiljöverket.

Bestämmelser om tillsyn av livsmedelshandlingen finns i livsmedelslagen (2006:804).

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2009.

Remissinstanserna – Reach-utredningens förslag

Riksrevisionen, Svea hovrätt (Miljööverdomstolen), Nacka tingsrätt (miljödomstolen), Växjö tingsrätt (miljödomstolen), Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Kommerskollegium, Försvarsmakten, Generalläkaren, Statens Räddningsverk, Socialstyrelsen, Läke- medelsverket, Statens Folkhälsoinstitut, Arbetsgivarverket, Tullverket, Ekonomistyrningsverket (ESV), Statskontoret, Statistiska centralbyrån (SCB), Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Läns- styrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Läns- styrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Stockholms univer- sitet, Kungliga Tekniska Högskolan, Uppsala Universitet, Luleå tekniska universitet, Statens Jordbruksverk, Livsmedelsverket (SLV), Sveriges Lantbruksuniversitet, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Bover- ket, Sjöfartsverket, Konkurrensverket, Skogsstyrelsen, Verket för inno- vationssystem (Vinnova), Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Jernkontoret, Konsumentverket, Arbetsmiljöverket, Stockholms kom- mun, Jönköpings kommun, Malmö kommun, Helsingborgs kommun, Halmstads kommun, Göteborgs kommun, Karlstads kommun, Borlänge kommun, Sundvalls kommun, Umeå kommun, Luleå kommun, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenska Naturskyddsföreningen, Sveriges advokatsamfund, Svensk Handel, Föreningen Svenskt Näringsliv, Före- tagarna, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Föreningen Sveriges Skogs- industrier, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akade- mikers Centralorganisation (SACO), Landsorganisationen i Sverige (LO), Näringslivets Regelnämnd (NNR), Aluminiumriket Sverige, Avfall Sverige, Ekologiska lantbrukarna, Greenpeace, Internationella kemikalie- sekretariatet, IT&Telekomföretagen, Kemisk-Tekniska Leverantörs- förbundet (KTF), Kontrollföreningen för Ekologisk Odling (KRAV), Kretsloppsrådet, Plast- och Kemiföretagen, Svenskt Växtskydd, Sveriges Byggindustrier, Sveriges Färgfabrikanters förening (SVEFF), Sveriges Konsumenter i samverkan, SweMin, Teknikföretagen, TEKO-indus- trierna, Världsnaturfonden WWF, Återvinningsindustrierna, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC).

Lagrådsremissens lagförslag

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 14 kap. 2, 3, 10, 17 och 20 §§, 26 kap. 3, 5, 22 och 27 §§, 27 kap. 1–3 §§, 29 kap. 3, 3 b och 6 §§ samt rubriken närmast före 14 kap. 20 § ska ha följande lydelse,

dels att det i balken ska införas två nya paragrafer, 26 kap. 22 a och 22 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

2 §

I detta kapitel avses med

1. kemisk produkt: ett kemiskt ämne eller en *beredning* av kemiska ämnen som inte är en vara,

2. vara: ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion,

3. bioteknisk organism: en produkt som har framställts särskilt i bekämpningssyfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller levande mikroorganismer, däribland virus, nematoder, insekter eller spindeldjur,

4. kemiskt bekämpningsmedel: en kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

5. biologiskt bekämpningsmedel: en bioteknisk organism som framställs särskilt för att förebygga el-

1. kemisk produkt: ett kemiskt ämne eller en *blandning* av kemiska ämnen som inte är en vara,

2. blandning: en *blandning* eller *lösning* som består av två eller flera ämnen,

3. vara: ett föremål som under produktionen får en särskild form, yta eller design, vilken i större utsträckning än dess kemiska sammansättning bestämmer dess funktion,

4. bioteknisk organism: en produkt som har framställts särskilt i bekämpningssyfte eller något annat tekniskt syfte och som helt eller delvis består av eller innehåller levande mikroorganismer, däribland virus, nematoder, insekter eller spindeldjur,

5. kemiskt bekämpningsmedel: en kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

6. biologiskt bekämpningsmedel: en bioteknisk organism som framställs särskilt för att förebygga el-

ler motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

6. hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande,

7. införsel: att föra in en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara till Sverige, och

8. utförsel: att föra ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara från Sverige.

ler motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom,

7. hantering: en verksamhet eller åtgärd som innebär att en kemisk produkt eller bioteknisk organism tillverkas, bearbetas, behandlas, förpackas, förvaras, transporteras, används, omhändertas, destrueras, konverteras, saluförs, överläts eller är föremål för något annat jämförbart förfarande,

8. införsel: att föra in en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara till Sverige, och

9. utförsel: att föra ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara från Sverige.

3 §

I detta kapitel avses med

kemikalierregistreringsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG,

kemikalieklassificeringsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 av den 16 december 2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006,

biociddirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2008/16/EG,

preparatdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om till-

biociddirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 98/8/EG av den 16 februari 1998 om utsläppande av biocidprodukter på marknaden, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2009/151/EG,

preparatdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/45/EG av den 31 maj 1999 om till-

närkning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat, senast ändrat genom *kemikalierregistreringsförordningen*,

växtskyddsmedelsdirektivet: rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2007/76/EG,

ämnesdirektivet: rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärkning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen, senast ändrat genom *Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/121/EG*.

närkning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga preparat, senast ändrat genom *kemikalieklassificeringsförordningen*,

växtskyddsmedelsdirektivet: rådets direktiv 91/414/EEG av den 15 juli 1991 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden, senast ändrat genom kommissionens direktiv 2009/160/EU,

ämnesdirektivet: rådets direktiv 67/548/EEG av den 27 juni 1967 om tillnärkning av lagar och andra författningar om klassificering, förpackning och märkning av farliga ämnen, senast ändrat genom *kommissionens direktiv 2009/6/EG*.

10 §

Ett bekämpningsmedel får godkännas endast om medlet

1. är godtagbart från hälso- och miljöskyddssynpunkt och behövs för de bekämpningsändamål som anges i 2 § 4 eller 5, eller

2. uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt växtskyddsmedelsdirektivet eller biociddirektivet.

Ett godkännande får gälla i högst fem år eller, om det finns särskilda skäl, tio år.

1. är godtagbart från hälso- och miljöskyddssynpunkt och behövs för de bekämpningsändamål som anges i 2 § 5 eller 6, eller

godkännande enligt växtskyddsmedelsdirektivet.

17 §

Reklam för *beredningar av kemiska ämnen*, som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett den etikett eller förpackning som *beredningen* är avsedd att levereras med, ska, om *beredningen* är farlig enligt artikel 2.2 i preparatdirektivet och den inte omfattas av undantagen i artikel 1.5, innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som ska anges på etiketten eller förpackningen.

Reklam för *blandningar*, som kan föranleda en enskild person att ingå köpeavtal utan att ha sett den etikett eller förpackning som *blandningen* är avsedd att levereras med, ska innehålla en upplysning om den typ eller de typer av fara som ska anges på etiketten eller förpackningen om *blandningen* är farlig enligt artikel 2.2 i preparatdirektivet och den inte omfattas av undantagen i artikel 1.5.

20 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från krav i kemikalierestrikeringsförordningen, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i det enskilda fallet ge dispens från krav i kemikalierestrikeringsförordningen och kemikalieklassificeringsförordningen, om det behövs med hänsyn till totalförsvarets intressen.

26 kap.

3 §

Tillsynen utövas av Naturvårdsverket, generalläkaren, länsstyrelsen, andra statliga myndigheter och kommunerna (tillsynsmyndigheter), i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Bestämmelser om tillsyn finns också i lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Varje kommun utövar genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap., med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd, över hanteringen av kemiska produkter enligt 14 kap. och över avfallshanteringen enligt 15 kap.

Regeringen får föreskriva att den tillsynsmyndighet regeringen bestämmer får överlåta åt en kommun att i ett visst avseende utöva sådan tillsyn som annars skulle skötas av en statlig tillsynsmyndighet, om kommunen har gjort framställning om det. Detta gäller inte verksamhet som utövas av Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materialverk eller Försvarets radioanstalt.

Varje kommun utövar genom den eller de nämnder som fullmäktige bestämmer tillsyn inom kommunen över miljö- och hälsoskyddet enligt 9 kap., med undantag för sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd, och över avfallshanteringen enligt 15 kap.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en tillsynsmyndighet får överlåta åt en kommun som begär det att i ett visst avseende utöva sådan tillsyn som annars skulle skötas av en statlig tillsynsmyndighet. Detta gäller inte verksamheter som utövas av Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materialverk eller Försvarets radioanstalt.

5 §

Regeringen får meddela föreskrifter om att tillsynsbestämmelserna ska gälla även i fråga om tillsyn

Regeringen får meddela föreskrifter om att detta kapitel ska gälla även i fråga om tillsyn över att

över att *EG-förordningar* inom denna balks tillämpningsområde följs.

EU-förordningar inom denna balks tillämpningsområde följs.

Prop. 2009/10:167
Bilaga 3

22 §

Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa en olägenhet från sådan verksamhet är skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen. Detsamma gäller den som upplåter en byggnad för bostäder eller för allmänna ändamål, om det finns skäl att anta att byggnadens skick medför olägenheter för människors hälsa. Om det är lämpligare, får tillsynsmyndigheten i stället besluta att en sådan undersökning ska utföras av någon annan och utse någon att göra undersökningen

Den som är skyldig att utföra undersökningen är skyldig att ersätta kostnaderna för en undersökning som någon annan utsetts att göra med det belopp som tillsynsmyndigheten fastställer.

Om inte annat följer av 22 b §, ska den som är skyldig att utföra undersökningen ersätta kostnaderna för en undersökning som någon annan utsetts att göra med det belopp som tillsynsmyndigheten fastställer.

Beslut om undersökning får förenas med förbud att överlåta den berörda fastigheten eller annan egendom till dess undersökningen är slutförd.

22 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för den som saluför, överlåter eller till eller från Sverige för in eller ut en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara att lämna de varuprover som behövs för tillsynen.

22 b §

Den som har lämnat ett varuprov enligt föreskrifter meddelade med stöd av 22 a §

1. ska ha rätt till ersättning för varuprovet från den myndighet som provet lämnats till om det finns särskilda skäl för det, och

2. behöver inte ersätta kostnaderna för provtagning och undersökning av prover om det finns särskilda skäl för det.

27 §

De som har tagit befattning med ärenden enligt denna balk eller *EG-förordningar* inom balkens tillämpningsområde eller i ett sådant ärende har utfört sådana undersökningar som anges i 22 § första stycket tredje meningen får inte obehörigen röja eller utnyttja vad de då har fått veta om affärs- eller driftförhållanden eller förhållanden av betydelse för landets försvar.

De som har tagit befattning med ärenden enligt denna balk eller *EU-förordningar* inom balkens tillämpningsområde eller i ett sådant ärende har utfört sådana undersökningar som anges i 22 § första stycket tredje meningen får inte obehörigen röja eller utnyttja vad de då har fått veta om affärs- eller driftförhållanden eller förhållanden av betydelse för landets försvar.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

27 kap.

1 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av *EG-förordningar* inom denna balks tillämpningsområde. Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgift för myndigheters kostnader för prövning och tillsyn enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken samt för prövning och tillsyn med anledning av *EU-förordningar* inom denna balks tillämpningsområde. Kommunfullmäktige får meddela föreskrifter om sådana avgifter när det gäller en kommunal myndighets verksamhet.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en myndighet får bestämma att dess beslut om påförande av avgift enligt balken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken ska gälla omedelbart även om beslutet överklagas.

2 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader.

Bestämmelser om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader finns också i 10 kap. 16 §, 25 kap. 8 § och 26 kap. 22 § andra stycket.

Bestämmelser om skyldighet att ersätta en myndighets kostnader finns också i 10 kap. 16 §, 25 kap. 8 § samt 26 kap. 22 § andra stycket och 22 b § 2.

Alla som är skyldiga att betala avgift enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 1 § första stycket eller som är skyldiga att ersätta kostnader enligt 2 § första stycket eller 26 kap. 22 § andra stycket *skall* lämna de uppgifter som behövs för att avgiftens eller ersättningens storlek *skall* kunna bestämmas. Uppgifterna *skall* lämnas till den myndighet som regeringen bestämmer och i den omfattning regeringen eller efter regeringens bemyndigande, myndigheten föreskriver.

Alla som är skyldiga att betala avgift enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 1 § första stycket eller som är skyldiga att ersätta kostnader enligt 2 § första stycket eller 26 kap. 22 § andra stycket *eller 22 b § 2 ska* lämna de uppgifter som behövs för att avgiftens eller ersättningens storlek *ska* kunna bestämmas. Uppgifterna *ska* lämnas till den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om i vilken omfattning uppgifter ska lämnas.

29 kap.

3 §

För *miljöfarlig kemikaliehantering* döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet tar befattning med en kemisk produkt, bioteknisk organism eller vara som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt utan att vidta de skyddsåtgärder, produktval eller försiktighetsmått i övrigt som behövs på grund av produktens, organismens eller varans inneboende egenskaper och genom denna underlåtenhet orsakar eller riskerar att orsaka skada på människor eller i miljön.

Detsamma gäller den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot ett förbud att sprida bekämpningsmedel enligt 14 kap. 7 §,

2. bryter mot ett förbud eller en föreskrift om en skyddsåtgärd, ett produktval eller ett annat försiktighetsmått som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

3. bryter mot ett förbud eller en begräsning för att producera, använda eller på marknaden släppa ut ett ämne, en produkt eller en utrustning enligt artikel 3, 4, 5 eller 22 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2037/2000 av den 29 juni 2000 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,

4. genom att på marknaden släppa ut ett tvätt- eller rengöringsmedel eller en tensid för ett sådant medel utan att följa en skyldighet enligt artikel 3 eller 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 av den 31 mars 2004 om tvätt- och rengöringsmedel,

5. i fråga om åtgärder för att hindra eller åtgärda läckage av fluorerade växthusgaser bryter mot bestämmelserna i artikel 3.1 i Europaparlamen-

tets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 av den 17 maj 2006 om vissa fluorerade växthusgaser,

6. i fråga om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning (EG) nr 842/2006, *eller*

7. använder en fluorerad växt-husgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006.

6. i fråga om att återvinning av fluorerade växthusgaser ska utföras av certifierad personal eller personal med lämplig utbildning bryter mot en bestämmelse i artikel 4.1 eller 4.3 i förordning (EG) nr 842/2006,

7. använder en fluorerad växt-husgas eller släpper ut en sådan gas på marknaden och därigenom bryter mot ett förbud i artikel 8 eller 9 i förordning (EG) nr 842/2006,

8. *bryter mot en begränsning för att tillverka, släppa ut på marknaden eller använda ett ämne, som sådant eller ingående i en blandning eller en vara, enligt artikel 67 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG,*

9. *släpper ut en kemisk produkt eller ett explosivt föremål på marknaden utan att följa en skyldighet i artikel 35.1 eller 35.2 första stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006, eller*

10. *i egenskap av att vara tillverkare, nedströmsanvändare eller någon som för in en kemisk pro-*

dukt eller ett explosivt föremål till Sverige, släpper ut produkten eller föremålet på marknaden utan att följa en skyldighet i artikel 35.2 andra stycket i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008.

Prop. 2009/10:167
Bilaga 3

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om

1. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 1 §,
2. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 6 § eller om ansvar enligt 6 § inte ska dömas ut till följd av 6 § andra stycket, eller
3. ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

3 b §

För kemikalieregistreringsbrott döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. tillverkar eller importerar ett ämne, som sådant eller ingående i en *beredning*, utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (*Reach*), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG,

1. tillverkar eller importerar ett ämne, som sådant eller ingående i en *blandning*, utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006,

2. producerar eller importerar en vara utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artiklarna 5 och 7.1 i förordning (EG) nr 1907/2006,

3. producerar eller importerar en vara utan att göra en registreringsanmälan och därigenom bryter mot artikel 5 och ett beslut enligt artikel 7.5 i förordning (EG) nr 1907/2006,

4. bryter mot en skyldighet att lämna eller uppdatera information enligt artikel 12.2 eller 22 i förordning (EG) nr 1907/2006, eller

5. lämnar oriktig information i en registreringsanmälan eller i en handling som kompletterar en sådan anmälan, om det är fråga om en anmälan eller komplettering som avses i artikel 6, 7.1, 7.5, 20.2 tredje stycket, 22.1 och 2, 40.4 eller 41.4 i förordning (EG) nr 1907/2006 och informa-

tionen har betydelse för en myndighets eller enskilds riskbedömning eller för en myndighets utvärdering av ett ämnes risk för människors hälsa eller miljön.

Prop. 2009/10:167
Bilaga 3

Om brottet är grovt, döms för *grovt kemikalierregistreringsbrott* till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om det har avsett stora mängder av ett ämne, har medfört eller kunnat medföra skador av stor omfattning eller av allvarlig art eller har pågått under lång tid.

6 §

För *bristfällig miljöinformation* döms till böter eller fängelse i högst två år den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. i fråga om kemiska produkter eller biotekniska organismer bryter mot bestämmelserna om produktinformation i 14 kap. genom att

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera en produkt *med avseende på hälso- och miljöfarlighet när det gäller farliga ämnen eller beredningar* enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av *bestämmelserna i 14 kap.*,

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera en produkt enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

b) låta bli att märka en produkt eller att lämna annan produktinformation enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av *bestämmelserna i 14 kap.*,

b) låta bli att märka en produkt eller att lämna annan produktinformation enligt vad som krävs i föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 14 kap.,

c) låta bli att med en lämplig symbol eller beteckning för fara eller risk eller med annan tydlig varningstext märka en produkt eller på annat sätt lämna produktinformation, om märkningen eller informationen behövs till skydd för människors hälsa eller miljön, eller

d) lämna oriktig eller bristfällig produktinformation,

2. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 304/2003 av den 28 januari 2003 om export och import av farliga kemikalier genom att

a) låta bli att märka en produkt med en farosymbol, en farobeteckning, en riskfras eller ett varningsmärke enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.1,

b) låta bli att lämna säkerhetsdatablad enligt vad som krävs i förordningens artikel 16.3, eller

c) lämna oriktig uppgift i märkningen eller säkerhetsdatabladet,

3. i fråga om tvätt- eller rengöringsmedel bryter mot förordning (EG) nr 648/2004 genom att låta bli att märka förpackningar enligt vad som krävs i förordningens artikel 11,

4. i fråga om produkter och utrustning som innehåller fluorerade växthusgaser bryter mot förordning (EG) nr 842/2006 genom att låta bli att märka produkter och utrustning enligt vad som krävs i förordningens artikel 7, eller

5. i fråga om kemiska produkter bryter mot en bestämmelse i förordning (EG) nr 1907/2006 genom att

a) låta bli att förse mottagaren av ett ämne eller en *beredning* med ett säkerhetsdatablad enligt kraven i artikel 31,

b) lämna oriktigt eller bristfällig uppgift i säkerhetsdatabladet, eller
c) låta bli att tillhandahålla en mottagare eller konsument information om namn på ett ämne som ingår i varan enligt kraven i artikel 33.

a) låta bli att förse mottagaren av ett ämne eller en *blandning* med ett säkerhetsdatablad enligt kraven i artikel 31,

c) låta bli att tillhandahålla en mottagare eller konsument information om namn på ett ämne som ingår i varan enligt kraven i artikel 33, *eller*

6. i fråga om kemiska produkter och explosiva föremål bryter mot en bestämmelse i förordning (EG) nr 1272/2008 genom att

a) felaktigt klassificera eller låta bli att klassificera ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artiklarna 4.1, 4.2, 4.3 eller 4.8, eller

b) felaktigt märka eller låta bli att märka ett ämne, en blandning eller ett explosivt föremål enligt vad som krävs i artiklarna 4.4, 4.7 eller 4.8.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf, om underlåtenheten eller den oriktiga eller bristfälliga informationen varit sådan att den inte kunnat försvåra bedömningen av risken för skada på människors hälsa eller i miljön. Ansvar ska inte heller dömas ut enligt denna paragraf om ansvar för gärningen kan dömas ut enligt 9 § första stycket 9.

1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2010 i fråga om 14 kap. 2, 3, 10, 17 och 20 §§ och 29 kap. 3, 3 b och 6 §§ samt i övrigt den 1 januari 2011.

2. Bestämmelserna i 26 kap. 3 § i sin äldre lydelse gäller för tillsyns-ärenden som inletts före ikraftträdandet.

Lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Härigenom föreskrivs i fråga om arbetsmiljölagen (1977:1160),
dels att 1 kap. 2 § och 7 kap. 2 och 7 §§ ska ha följande lydelse,
dels att 3 kap. 2 b § ska betecknas 3 kap. 2 c §,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 kap. 2 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Denna lag gäller varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för en arbetsgivares räkning. I fråga om fartygsarbete gäller lagen även när svenska fartyg används till sjöfart utanför Sveriges sjöterritorium.

I fråga om fartyg och fartygsarbete ska vad som sägs i denna lag om Arbetsmiljöverket i stället gälla Transportstyrelsen. Vad som sägs om en arbetsgivare i denna lag ska såvitt avser fartyg också gälla en redare, även då fartygsarbete utförs av någon annan än den som är anställd av redaren. Med redare likställs i denna lag den som i redarens ställe utövar ett avgörande inflytande över fartygets drift.

Om skyldigheter i vissa avseenden för andra än arbetsgivare och arbetstagare finns bestämmelser i 3 och 5 kap.

Om befälhavarens skyldigheter vid fartygsarbete finns bestämmelser i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

I fråga om varor som är avsedda för konsumenter eller som kan antas komma att användas av konsumenter gäller också produktsäkerhetslagen (2004:451).

En bestämmelse om skyldighet för arbetsgivare att göra information om kemiska ämnen och beredningar tillgänglig finns i artikel 35 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG.

Bestämmelser om tillverkning, utsläppande på marknaden och användning av ämnen, som sådana eller ingående i blandningar eller varor, finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG.

3 kap.

2 b §

Regeringen får meddela föreskrifter i frågor som faller under Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar om att 2 a § första och andra styckena ska gälla även i fråga om att följa Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG.

7 kap.

2 §

Arbetsmiljöverket utövar tillsyn enligt detta kapitel över att bestämmelsen i artikel 35 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG följs.

Regeringen får meddela föreskrifter om Arbetsmiljöverkets tillsyn enligt detta kapitel över att Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG följs.

Arbetsmiljöverket får gentemot den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 2–12 §§, 5 kap. 3 § första stycket eller 6 § i detta kapitel *meddela* de förelägganden eller förbud som behövs

1. för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska följas, och

2. för att *artikel 35* i förordning (EG) nr 1907/2006 ska följas.

Arbetsmiljöverket får gentemot den som har skyddsansvar enligt 3 kap. 2–12 §§, 5 kap. 3 § första stycket eller 6 § i detta kapitel *besluta* de förelägganden eller förbud som behövs

2. för att *de bestämmelser* i förordning (EG) nr 1907/2006 som omfattas av *Arbetsmiljöverkets tillsynsansvar* ska följas.

I beslut om föreläggande eller förbud kan Arbetsmiljöverket sätta ut vite.

Om någon inte följer ett föreläggande, får Arbetsmiljöverket besluta att rättelse ska ske på dennes bekostnad.

Om ett föreläggande har *meddelats* beträffande någon åtgärd till vilken det krävs bygglov, rivningslov eller marklov enligt plan- och bygglagen (1987:10) men sådant lov inte beviljas, upphör föreläggandet att gälla såvitt avser åtgärden.

Om ett föreläggande har *beslutats* beträffande någon åtgärd till vilken det krävs bygglov, rivningslov eller marklov enligt plan- och bygglagen (1987:10) men sådant lov inte beviljas, upphör föreläggandet att gälla såvitt avser åtgärden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 § fartygssäkerhetslagen (2003:364) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §

Transportstyrelsen utövar, om något annat inte anges, tillsyn enligt denna lag och föreskrifter meddelade med stöd av lagen när det gäller

1. fartyg och deras utrustning, drift, lastning, lossning och säkerhetsorganisation,
2. säkring av last som ännu inte har förts ombord,
3. rederiers säkerhetsorganisation, och
4. arbetsmiljön ombord.

När det gäller inspektion enligt 8 § utövas tillsyn även av Kustbevakningen i den utsträckning som Transportstyrelsen beslutar i samråd med Kustbevakningen.

I frågor som avser arbetsmiljön ska tillsynen också avse att arbetsmiljölagen (1977:1160), lagen (1998:958) om vilotid för sjömän och föreskrifter meddelade med stöd av dessa lagar *samt artikel 35 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG följs. Sådan tillsyn utövas i samverkan med Arbetsmiljöverket.*

I frågor som avser arbetsmiljön ska tillsynen också avse att arbetsmiljölagen (1977:1160), lagen (1998:958) om vilotid för sjömän och föreskrifter meddelade med stöd av dessa lagar *följs.*

Tillsynen ska också avse de delar av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet, ändring av direktiv 1999/45/EG och upphävande av rådets förordning (EEG) nr 793/93 och kommissionens förordning (EG) nr 1488/94 samt rådets direktiv 76/769/EEG och kommissionens direktiv 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG och 2000/21/EG som omfattas av tillsynsansvar enligt föreskrifter meddelade med stöd av arbetsmiljölagen (1977:1160).

Tillsyn enligt första och andra styckena utövas i samverkan med Arbetsmiljöverket.

Bestämmelser om tillsyn av livsmedelshanteringen finns i livsmedelslagen (2006:804).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2011.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2010-04-19

Närvarande: F.d. regeringsrådet Leif Lindstam, f.d. justitierådet Lars Dahllöf och regeringsrådet Carina Stävberg

Kemikalietillsynen

Enligt en lagrådsremiss den 11 februari 2010 (Miljödepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1060),
3. lag om ändring i fartygssäkerhetslagen (2003:364).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kansliråden Malin Wik och Åsa Marklund Andersson.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

14 kap. 2 §

I punkt 2 definieras blandning som ”en blandning eller lösning som består av två eller flera ämnen”. Enligt artikel 2.7 och 2.8 i kemikalieklassificeringsförordningen ska de ämnen som ingår i en blandning vara ”kemiska” ämnen. Även i definitionen av kemisk produkt i punkt 1 i paragrafen och i 14 kap. 17 § i sin nuvarande lydelse används begreppet kemiska ämnen. Lagrådet förordar att detta begrepp används också i definitionen av blandning.

26 kap. 22 §

I paragrafens andra stycke hänvisas till 22 b §. Rätteligen bör hänvisningen begränsas till att avse 22 b § 2.

26 kap. 22 a och 22 b §§

I paragraferna används begreppet varuprover. Begreppet omfattar såväl kemiska produkter som biotekniska organismer och varor. Av definitionen i 14 kap. 2 § 1 framgår att kemiska produkter inte anses som varor. Det framstår därför som missvisande att använda ordet ”varuprov” om kemiska produkter. Enligt Lagrådets uppfattning bör ordet ”prov” användas i stället.

Paragrafen, som reglerar skyldigheten att ersätta vissa kostnader, hänvisar bl.a. till skyldigheten att ersätta kostnader enligt 26 kap. 22 b § 2. Hänvisningen är enligt Lagrådets mening felaktig, eftersom den bestämmelsen reglerar i vilka fall kostnaderna inte behöver ersättas. Hänvisningen bör därför utgå.

Förslaget till lag om ändring i fartygssäkerhetslagen

5 kap. 1 §

I paragrafens femte stycke hänvisas till första och andra styckena i paragrafen. Hänvisning ska rätteligen göras till tredje och fjärde styckena.

Övrigt lagförslag

Lagrådet lämnar lagförslaget utan erinran.

Miljödepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 april 2010

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Odell, Ask, Husmark Pehrsson, Larsson, Erlandsson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Carlsson, Littorin, Borg, Sabuni, Billström, Adelson Liljeroth, Tolgfors, Krantz, Ohlsson.

Föredragande: Carlgren

Regeringen beslutar proposition 2009/10:167 Kemikalietillsynen.

Rättsdatablad

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
Lag om ändring i miljöbalken	26 kap. 3, 5 och 22 a §§, 27 kap. 1 och 2 §§,	
Lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)	3 kap. 2 b § 7 kap. 2 §	

Omslagsfoto: Corbis Best/Johnér